

USHTRIA

Viti i 78-të i botimit Nr. 6 (827913)

Botim Qendror i Ministrisë së Mbrojtjes

E premte, 14 shkurt 2025

Ministri Vengu: Ringjallim industrinë ushtarake, më shumë vigjilencë për Kosovën

Meetings of NATO Ministers of Defence

13 II 2025

Réunions des ministres de la défense de l'OTAN

» faqe 3

SHSHPFA, GJENERALLEJTËNANT ARBEN KINGJI: HAPA TË SHPEJTË DREJT MODERNIZIMIT DHE ZHVILLIMIT TË KAPACITETEVE

Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FA-së, gjeneral-lejtënant Arben Kingji mori pjesë në konsultimet e përbashkëta me NATO-n, mbi detyrimet dhe angazhimet e FARSH-së në kuadër të mbrojtjes kolektive, ku dhe u takua me...

» faqe 3

14 SHKURT 1969, KRIJOHET BATALIONI I VËZHGIMIT AJROR

Forcat Ajrore Shqiptare janë një nga tre armët e Forcave të Armatosura Shqiptare. Forca Ajrore përbëhet nga Komanda dhe Shtabi i FAJ, Baza Ajrore Farkë, Baza Ajrore Kuçovë, Qendra e Vëzhgimit Ajror, Shërbimi Meteorologjik Ushtarak...

» faqe 5

TË DUASH NJË USHTARAK DO TË THOTË TË DUASH NJË HERO TË PËRDITSHËM!

Shpeshherë, parë nga larg nën uniformën e gjelbër dhe staturën 'hijerëndë' që iu jep madhështia e saj, na krijojnë përshtypjen e njerëzve të hekurt. Por ushtarakët janë njerëz si gjithë të tjerët, kanë ndjenja, dashuri dhe lidhje të forta...

» faqe 6-7

Dokumentari “Në besë të shqiptarëve”, Ministri Vengu: Besa, identikiti ynë kombëtar

“Në Besë të Shqiptarëve!”, ishte dokumentari i realizuar mbi historinë e 8 nëntorit të vitit 1943, kur një avion amerikan që po shkonte nga Catania në Bari, në bordin e të cilit ndodheshin mjekë dhe infermierë, bie në liqenin e Belshit, Elbasan.

Ngjarja mbeti në harresë për pesë dekada. Janë dhjetëra histori përgjatë gjithë dokumentarit që tregojnë se shqiptarët i dhanë besën amerikanëve dhe ia dolën t’i shpëtojnë të gjallë.

Marrëdhëniet shqiptaro-amerikane e kanë këtë histori si një gur të çmuar aleance dhe bese.

Kjo ngjarje e rëndësishme mbledhi në Muzeun e Forcave të Armatosura, ministrin e Mbrojtjes të Republikës së Shqipërisë, Pirro Vengu, historianë, studiues, studentë të Akademisë së Forcave të Armatosura, oficerë në rezervë dhe ish-ushtarakë.

Ministri i Mbrojtjes Vengu u shpreh se: “Ky dokumentar na kthen pas në kohë, duke kujtuar aktin e jashtëzakonshëm të humanizmit dhe guximit të shqiptarëve gjatë Luftës së Dytë Botërore. Ai shprehu gjithashtu se besa është një nga vlerat më të çmuara të identitetit kombëtar shqiptar, e cila është e rrënjësuar thellë në traditën dhe kulturën tonë, si një udhërrëfyes moral dhe shoqëror. ‘Në besë të shqiptarit’ na bëri sërish bashkë, këtë herë në shtëpinë tonë, me ish-ushtarakë dhe të rinj që e shohin të ardhmen e tyre në Forcat e Armatosura”.

Momente që na kthejnë pas në kohë dhe rikujtojnë aktin e jashtëzakonshëm të humanizmit dhe guximit shqiptar gjatë Luftës së Dytë Botërore. Një histori që na jep mundësinë të reflektojmë mbi një nga vlerat më të çmuara të identitetit tonë kombëtar: Besën, e cila mbetet e rrënjësuar thellë në traditën dhe kulturën tonë, si një udhërrëfyes moral dhe shoqëror”, - do të shprehej në fund të këtij aktiviteti ministri i Mbrojtjes Vengu.

Guardia di Finanza dhuron dy anije, Ministri i Mbrojtjes Vengu: Forcim i sigurisë kufitare dhe luftës kundër trafikëve

Dy anije të klasit “Vedeta 2000”, donacion i Guardia di Finanza dhe misionit Interforza i shtohen shërbimeve të Kufirit Detar. I pranishëm në ceremoninë e dhurimit, ministri i Mbrojtjes z. Pirro Vengu e cilësoi këtë një moment të rëndësishëm në forcimin e kapaciteteve të monitorimit të hapësirave detare të Shqipërisë.

Në fjalën e tij, ministri Vengu theksoi rëndësinë e bashkëpunimit të shkëlqyer dhe mbështetjes së vazhdueshme nga partnerët italianë: “Dhurimi i dy anijeve të klasit ‘Vedeta 2000’ nga Guardia di Finanza dhe Misioni Interforza është një dëshmi padyshim e bashkëpunimit të shkëlqyer dhe mbështetjes së vazhdueshme që marrim nga partnerët tanë italianë, në funksion të rritjes së kapaciteteve të forcave tona të policisë dhe Forcave tona të Armatosura. Ç’ është e vërteta, që prej korrikut të vitit të kaluar, nën drejtimin e dy kryeministrave, kryeministrit Rama dhe kryeministres Meloni, një ekip i përbashkët i përbërë nga Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë, Ministria e Mbrojtjes dhe Ministria e Brendshme së bashku me partnerët tanë në bregun tjetër të Adriatikut, ministrat Salvini dhe Crosetto kemi mundur në fakt

dakordësinë e një protokollit rritjes kapacitetesh për Policinë e Shtetit dhe Forcat e Armatosura Shqiptare”, - theksoi ministri i Mbrojtjes.

Ministri Vengu vuri në dukje rolin e rëndësishëm që këto anije do të luajnë në mbrojtjen e kufirit detar dhe sigurinë e shtetasve shqiptarë dhe italianë, si dhe të turistëve që vizitojnë bregdetin shqiptar.

“Ky akt është një vazhdimësi e angazhimit të përbashkët të dy qeverive për forcimin e sigurisë

kufitare dhe luftën kundër trafikëve, pasi këto anije do të luajnë një rol të rëndësishëm në mbrojtjen e kufirit detar dhe sigurinë e shtetasve shqiptarë dhe italianë si dhe të turistëve që vizitojnë bregdetin tonë”, - tha ministri Vengu.

Ministri Vengu falënderoi Guardia di Finanza për mbështetjen e palodhur dhe përpjekjet e vazhdueshme për të rritur sigurinë në rajon si dhe misionin Interforza për Policinë e Shtetit Shqiptar për bashkëpunimin intensiv dhe

përkushtimin që ka mundur realizimin e këtij projekti në një kohë shumë të shpejtë.

Të pranishëm në ceremoninë e dorëzimit të mjeteve ishin edhe ambasadori i Italisë në Shqipëri Marco Alberti, komandanti i Përgjithshëm i Guardia di Finanza, gjenerali Andrea De Gennaro, drejtori i Emigracionit në Policinë Kufitare, prefekti Claudio Galzerano, zëvendësministri i Brendshëm Julian Hodaj dhe drejtori i Përgjithshëm i Policisë së Shtetit, Ilir Proda. Dy anijet e klasit “Vedeta 2000”, janë të lehta, të shpejta dhe funksion kryesor kanë ndjekjen dhe interceptimin e mjeteve lundruese në det, duke ndihmuar kështu për një monitorim e kontroll efikas të hapësirës detare të vendit tonë për mjetet lundruese, në funksion të parandalimit dhe luftës kundër trafikëve dhe kontrabandës që mund të kryhet nëpërmjet hapësirës detare, si dhe rritjes së sigurisë së shtetasve vendas dhe turistëve të huaj që shfrytëzojnë bregdetin shqiptar për të kaluar pushimet.

Ministri Vengu: Ringjallim industrinë ushtarake, më shumë vigjilencë për Kosovën

Ministrat e Mbrojtjes të vendeve anëtare të NATO-s u mbledhën në Bruksel, nën drejtimin e Sekretarit të Përgjithshëm të Aleancës Mark Rutte. Kryefjala e këtij samiti ishte rritja e domosdoshme e kontributeve dhe kapaciteteve të vendeve aleate, në dritën e negociatave për një paqe të qëndrueshme mes Rusisë dhe Ukrainës.

Në lidhje me këtë takim, ministri i Mbrojtjes Pirro Vengu shprehet se vendet evropiane duhet të rrisin kapacitetet luftarake dhe marrjen e përgjegjësisë të reja për mbrojtjen e kontinentit, në kuadër të një “impulsi të ri amerikan”.

Ai thotë se Shqipëria do të fokusohet në rritjen e kapaciteteve operacionale, ringjalljen e industrisë ushtarake dhe infrastrukturën e Forcave të Armatosura. Ministri Vengu ka pasur një takim edhe me sekretarin amerikan të Mbrojtjes, Pete Hegseth. Nën impulsin e ri amerikan, pritshmëritë janë të larta për një përpjekje më të madhe të vendeve evropiane në forcimin e kapaciteteve luftarake dhe marrjen e përgjegjësisë të reja për mbrojtjen e kontinentit. Shqipëria e gatshme për shtimin e burimeve financiare, që do të thotë: më shumë kapacitete operacionale, ringjallje të industrisë ushtarake, infrastrukturë në mbështetje të modernizimit të forcave tona dhe në funksion të Aleancës.

Në këtë kontekst, një industri ushtarake

reaguese është kyçe për të prodhuar armatimin, municionet dhe pajisjet e nevojshme. Gjithashtu, është e domosdoshme nevoja për vigjilencë

të shtuar të Aleancës në Evropën Juglindore, veçanërisht në raport me Kosovën, si dhe në zonën Adriatiko-Joniane, ku planet aleate

meritojnë të përditësohen me veprime të reja strategjike përballë sfidave të shumta hibride me të cilat po përballemi.

SHSHPFA, gjenerallejtënant Arben Kingji: Hapa të shpejtë drejt modernizimit dhe zhvillimit të kapaciteteve

Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FA-së, gjenerallejtënant Arben Kingji mori pjesë në konsultimet e përbashkëta me NATO-n, mbi detyrimet dhe angazhimet e FARSH-së në kuadër të mbrojtjes kolektive, ku dhe u takua me z. Karl Ford, drejtorin e Planifikimit të Mbrojtjes në Stafin Ndërkombëtar të NATO-s, dhe gjeneral brigade Frederic Gauthier, zëvendëshefi i Shtabit për Planifikimin e Mbrojtjes në Komandën e NATO-s për Transformim.

SHSHPFA, gjenerallejtënant Arben Kingji iu ofroi homologëve të tij një panoramë të zhvillimeve në FARSH, modernizimin dhe zhvillimin e kapaciteteve, të cilat do të rriten dhe më tej në të ardhmen, në sajë të vullnetit politik për të marrë përsipër paketën e re të objektivave të kapaciteteve.

Baza Ajrore e Kuçovës, pikë kyçe për mbrojtjen dhe sigurinë rajonale

Qeveria Shqiptare është e vendosur të forcojë asetet e Forcave të Armatosura në shërbim të NATO-s, duke e çuar Bazën Ajrore të Kuçovës në një nivel të ri operacional dhe strategjik. Investimet në infrastrukturë, modernizim dhe trajnime po e kthejnë këtë bazë në një pikë kyçe për mbrojtjen dhe sigurinë rajonale:

- Brenda pak javësh, përfundon ndërtimi i infrastrukturës për mirëmbajtjen e dronëve, një kapacitet i ri që rrit ndjeshëm efikasitetin e bazës;

- Rikonstrukcioni i hapësirave stërvitore tashmë është finalizuar, duke garantuar kushte optimale për stafin e angazhuar 24/7 në operacione dhe mirëmbajtje;

- Baza e armatimit dhe furnizimit është tashmë në standarde moderne, duke siguruar mbështetje logjistike të nivelit më të lartë për flotën ajrore.

Ky investim strategjik i Qeverisë Shqiptare është vetëm fillimi. Modernizimi i mëtejshëm i Forcës Ajrore mbetet një prioritet për të ardhmen e sigurisë kombëtare dhe angazhimeve tona në NATO.

Nënkolonel Dhimitër Selmanaj, zyrtarisht komandanti i ri i Policisë Ushtarake

Uprezantua në një ceremoni të veçantë, komandanti i ri i Policisë Ushtarake, nënkolonel Dhimitër Selmanaj. I pranishëm në këtë ceremoni ishte edhe ministri i Mbrojtjes z. Pirro Vengu, i shoqëruar nga shefi i SHP të FARSH-së, gjeneralletjënant Arben Kingji si dhe oficerë, nën-officerë dhe personel civil i Policisë Ushtarake.

Në fjalën e tij, ministri Vengu vuri theksin te roli i Policisë Ushtarake, e cila, përveç detyrave të zakonshme, ka marrë përsipër misionet gjithnjë e më të rëndësishme, përfshirë pjesëmarrjen në misionet jashtë vendit dhe mbështetje për emergjencat civile. Ai e vlerësoi këtë angazhim dhe bashkëpunimin e Policisë Ushtarake me agjencitë tjera ligjzbatuese.

“Ky 33 vjetor na gjen me dy risi, e para, tërësia e garnizonit dhe infrastrukturës vendosen në dispozicion të Policisë Ushtarake, duke mbartur gjithashtu edhe detyrën për komandantin e ri, që t’ju mbështesë së bashku me shtabin e tij dhe së bashku me struktura të tjera të Ministrisë së Mbrojtjes dhe të Forcave të Armatosura për një rehabilitim tërësor të infrastrukturës, ku ju operoni. Elementi i dytë është elementi padyshim i emërimit të komandantit të ri, i cili rikthehet në Policinë Ushtarake, një forcë që shpeshherë është konceptuar si e dedikuar vetëm për mbarrëvajtjen e proceseve ligjzbatuese brenda Forcave të Armatosura, por që shumë e më shumë vitet kanë treguar që ka marrë përsipër misionet edhe më të rëndësishme, përtej përshkrimit klasik të misionit tuaj”, - theksoi ministri Vengu.

Ministri Vengu shprehu besimin se, me komandantin e ri, Policia Ushtarake do të vazhdojë të rrisë profesionalizmin dhe përgatitjen. “Kur them misionet të tjera, e kam fjalën për pjesëmarrjen tuaj në misionet jashtë vendit, e kam fjalën për pjesëmarrjen tuaj në misionet në mbështetje të Emergjencave Civile, ku e di veçanërisht dedikimin tuaj dhe e kam vlerësuar dhe vazhdoj ta vlerësoj maksimalisht, sikundër edhe bashkëpunimin tuaj me agjencitë tjera ligjzbatuese, mision, i cili, besoj unë, duhet të përbëjë një shtyllë edhe më të fortë të profesionalizmit, përgatitjes, investimeve në kapitalin njerëzor, në sisteme, mjeteve dhe pajisje”, - theksoi z. Vengu.

Ministri theksoi gjithashtu se prioriteti i këtij viti është modernizimi dhe investimi i mëtejshëm në mjetet, pajisjet dhe infrastrukturën e Policisë Ushtarake. “Do të doja që këtë vit të 34-të të aktivitetit të

Policisë Ushtarake t’ia dedikonim në fakt modernizimit dhe investimeve të mëtejshme, jo vetëm në komoditet në ambientet e tuaja të punës, jo vetëm në kushte më cilësore, ku operoni, por gjithashtu edhe në mjete dhe pajisje që janë, jo vetëm të dobishme, por duhet të zhdërvjelltësojnë edhe mënyrën se si operoni”.

Ministri tha se së bashku me shefin e Shtabit dhe komandantin e ri do të bëjnë një përmirësim cilësor, të të gjithë kuadrit operator dhe ligjor, me të cilin operon Policia Ushtarake.

Për më tepër, ministri Vengu njoftoi një rritje të trajtimit financiar për të gjitha kategoritë e personelit të Policisë Ushtarake dhe theksoi se rishikimi dhe përmirësimi i vazhdueshëm i të gjitha strukturave dhe mjeteve do të mbetet një nga prioritetet e Ministrisë së Mbrojtjes. “Ju keni përfaqësuar dhe vazhdoni ta përfaqësoni me dinjitet vendin në disa misionet, në Sinai, Egjipt, Kosovë dhe detin Egje dhe jeni

nga ato forca që kontribuojnë në rrezatimin e Forcave të Armatosura brenda Aleancës. Përgjegjësia juaj është e madhe, por vjen gjithashtu edhe me besimin dhe angazhim tonë ndaj jush. Ky 33 - vjetor vjen gjithashtu me një rritje të trajtimit financiar për të gjitha kategoritë e personelit të Policisë Ushtarake dhe, nga ana tjetër si e thashë, rishikimi dhe përmirësimi i vazhdueshëm i të gjithë infrastrukturës, mjeteve dhe pajisjeve do të jetë shtylla e veprimtarisë sonë në këtë vit”, - u shpreh ministri i Mbrojtjes.

Në përfundim, ministri Vengu u shpreh se ai beson që komandanti i ri, nënkolonel Dhimitër Selmanaj, do të vazhdojë të forcojë standardet profesionale dhe të mbajë në nivele të larta disiplinën dhe zbatimin e ligjit, duke dëshmuar se Policia Ushtarake është një forcë e besueshme dhe e gatshme për t’u mbështetur nga qytetarët dhe Forcat e Armatosura.

KM, pjesë e stërvitjes shumëkombëshe “Combined Resolve 25-1”

Skuadra EOD e Komandës Mbështetëse vazhdon të përmbushë me sukses një sërë detyrash në kuadër të stërvitjes shumëkombëshe “Combined Resolve 25-1”, e cila po zhvillohet në Gjermani. Çaktivizimi i kurtheve me eksplozivë, eliminimi i municioneve të ndryshme si predha artilerie të vendosura si pjesë e skenarit të stërvitjes nga forcat kundërshtarë, janë disa nga detyrat e realizuara, të cilat kanë ndikuar në përfundimin me sukses të stërvitjes shumëkombëshe që po zhvillohet në këtë vend.

EOD, misioni vazhdon...

Kompania EOD e Batalionit të Xhenios ka kontribuar në pastrimin e territorit nga municionet e rrezikshme të paplasura. Specialistët xhenierë, me profesionalizëm të lartë, kanë asgjësuar dhe larguar municionet e gjetura në bashkitë Delvinë dhe Himarë, duke siguruar mbrojtjen e jetës së banorëve dhe mjedisit përreth.

Forcat Ajrore Shqiptare janë një nga tre armët e Forcave të Armatosura Shqiptare. Forca Ajrore përbëhet nga Komanda dhe Shtabi i FAJ, Baza Ajrore Farkë, Baza Ajrore Kuçovë, Qendra e Vëzhgimit Ajror, Shërbimi Meteorologjik Ushtarak dhe Kompania e Mbështetjes e FAJ.

Përpjekjet për krijimin e Armës së Aviacionit janë të hershme. Qeveritë e para Luftës së Dytë Botërore, me gjithë përpjekjet nuk arritën ta realizojnë një gjë të tillë, kryesisht për arsye ekonomike.

Hapi i parë për të krijuar një Aviacion Ushtarak në Shqipëri, u hodh më 1914, kur qeveria shqiptare porositi blerjen e tre avionëve “Lohner Daimler” nga Austria për të formuar Korpusin Ajror Shqiptarë. Si rezultat i Luftës së Parë Botërore, urdhri u anulua dhe gjatë viteve 1920-1930 Shqipëria nuk kishte burimet e nevojshme për të rifilluar zhvillimin e një Force Ajrore. Përpjekjet e para për të blerë aeroplanë dhe për të krijuar një Forcë Ajrore rifilluan përsëri në fundin e viteve ‘30, kohë në të cilën kadetë për pilotë u dërguan për studime në Austri, Itali dhe Francë.

Aviacioni Luftarak Shqiptar është krijuar pas Luftës së Dytë Botërore dhe data zyrtare e krijimit të tij është 24 prilli i vitit 1951. Edhe Vëzhgimi i Hapësirës Ajrore është institucionalizuar pas luftës. Më 14 shkurt të vitit 1947 është krijuar kompania e VAIN-it për vrojtimin e hapësirës ajrore dhe informimin për objektet e zbuluara. Grupimi i parë i avionëve luftarakë është bërë në Tiranë në vitin 1951, ku bënë pjesë avionë PO-2 dhe JAK-18. Reparti i parë i Aviacionit Reaktiv është krijuar në vitin 1955 në Kuçovë dhe kishte në përbërje të tij avionë MIG-15.

Në vitin 1957 krijohet Reparti i Transportit Ushtarak në Tiranë, i cili kishte në përbërjen e tij avionë Po-2, JAK-18 dhe helikopterë MI-1 dhe MI-4.

Në vitin 1962 u krijua Regjimenti i Aviacionit në Rinas, i cili kishte në përbërjen e tij një skuadrilje me avionë MIG-19 dhe një skuadrilje me avionë MIG-17. Po në vitin 1962 krijohet edhe Shkolla e Aviacionit.

Në vitin 1967 krijohet Regjimenti i Helikopterëve, që numëronte në parkun e tij mbi 30 helikopterë të rinj MI-4.

Në vitin 1974 krijohet Regjimenti i Gjadrit, i cili ishte i pajisur me avionë MIG-21 dhe MIG-19, përveç disa avionëve mësimorë MIG-17 e MIG-15 për trenerim.

Në vitet ‘70 Aviacioni Luftarak kishte në efikasitet të plotë mbi 70 avionë MIG-19 dhe 12 avionë MIG-21, një skuadrilje luftarake me MIG-17 dhe shumë avionë luftarakë-mësimorë të tipit MIG-15. Pjesë e parkut ushtarak të avionëve ishin edhe katër avionë transporti IL-14, të cilët shërbenin si avionë për transport qeveritar apo për studime ushtarake e gjeografike.

Në Tiranë, në fushën e Laprakës ishin të dislokuar edhe 12 avionë transporti të lehtë AN-2 që shërbenin për transport trupash dhe në ndihmë të ekonomisë. Në Shkollën e Lartë të Aviacionit në Vlorë, veç avionëve reaktivë MIG-15, kishte gjithashtu edhe dy skuadrilje me avionë me helikë JAK-81, të cilët shërbenin për përgatitjen e pilotëve në vitin e parë të kualifikimit si pilot. Në Regjimentin e Rinasit kishte gjithashtu edhe një avion bombardues të lehtë tip IL-28.

Në vitet ‘70-‘80 niveli i programimit të fluturimeve ishte intensiv dhe sasia e fluturimeve për çdo pilot e avion ishte i standardeve e kërkesave të larta.

Pas viteve 2000, në Forcat Ajrore filloi prurja e teknikës fluturuese Perëndimore.

Në prill të vitit 2001, erdhën helikopterët e parë AB-206, ndërsa më 26 nëntor 2003 është kompletuar një skuadrilje e tillë.

Më 24 prill 2004, erdhi helikopteri i parë AB-205.

Më 1 shkurt të vitit 2007, erdhi helikopteri për transport VIP A - 109.

Më 18 qershor 2007, erdhën helikopterët e parë BO - 105.

Më 28 korrik 2012, erdhi helikopteri EC-145, i versionit VIP.

Më 3 dhjetor 2012, erdhi helikopteri i parë shumëfunksional tip “Cougar”.

Më 25 prill 2013, vjen helikopteri i dytë shumëfunksional tip “Cougar”.

Më 18 dhjetor 2013, vjen helikopteri i tretë shumëfunksional tip “Cougar”.

Më 27 tetor 2014, është futur në përdorim të Forcës Ajrore helikopteri i katërt tip “Cougar”.

Më 31 tetor 2015, hyjnë në përdorim në FA dy helikopterë EC-145.

II. Mbrojtja Kundërajrore dhe Aviacioni janë “takuar e ndarë” disa herë nga forma organizative, por bashkëpunimi i tyre ka qenë gjithnjë i pashkëputur. Në fillimet e saj, Arma e Aviacionit ka qenë pjesë e Komandës së Mbrojtjes Kundërajrore, gjë që ka vazhduar deri në vitin 1974 për t’u bashkuar përsëri në Forcat e Mbrojtjes Ajrore në vitin 1995. Komandanti i parë i Aviacionit ka qenë zoti Edip Ohri, i cili e ka komanduar atë deri në vitin 1974. Nga viti 1975 e deri në vitin 1995, komandantë të Aviacionit kanë qenë Bardhyl Taçi, Klement Aliko, Perlat Binaj.

Shumë ushtarakë të këtyre armëve, që kanë drejtuar e punuar në vite, janë nga figurat më të shquara të ushtrisë sonë, ku përmendim Rrahman Parllaku, Gjini Marku, Hito Çako, Todi Naço,

14 shkurt 1969, krijohet Batalioni i Vëzhgimit Ajror

Sotir Filto, Arif Hasko, Edip Ohri, Niko Hoxha, Babaçe Faiku, Bardhyl Taçi, Klement Aliko, Haki Jupasi, Perlat Binaj, Salih Dibra, Haki Jupasi, Stefan Kagjini, Lulo Musai, Perikli Teta, Foto Lako, Harilla Rebi, Perlat Sula, gjeneral brigade Astrit Jaupi, etj., të cilët kanë qenë të njohur në të gjithë radhët e ushtrisë për kryerjen e detyrave.

III. Mbrojtja Kundërajrore, Aviacioni Luftarak dhe repartet e Vëzhgimit të Hapësirës Ajrore pavarësisht nga format organizative të ndryshme në vite kanë qenë gjithnjë të lidhura e në bashkëpunim të ngushtë me njëra-tjetrën, por edhe me lidhje varësie e strukturore të ndryshme me njëra-tjetrën në vite.

Mbrojtja Kundërajrore e vendit ka si ditë të themelimit të saj 1 korrikun e vitit 1931, datë në të cilën doli akti ligjor “Mbi organizmin e Ushtrisë Kombëtare” dhe u sanksionua vendosja e tri baterive të para kundërajrore në vendin tonë në portet e Shëngjinit, Durrësit e Sarandës. Mbrojtja Kundërajrore pati një zhvillim të madh për kohën në vitet 60-70. Në vitet 1954-1955 ajo u pajis me bateri KA-85mm e mjete radioteknike më të sofistikuara, ndërsa në vitet 1957-1958 u pajis me bateri 57 dhe 100mm. Në vitet 1959-1969, në armatim futen edhe raketat e drejtuara, topat AKA-37mm, topat 57mm dhe 100mm me drejtim automatik, mitralozat 14,5mm me katër tytë, dhe me radarë të zbulimit të largët, të mesëm, të afërt. Regjimenti i Raketave të Drejtuara Kundërajrore, që konsiderohej si krenaria e kësaj arme është krijuar, më 6 dhjetor të vitit 1968. Në vitet ‘70 kishte 22 regjimente të AKA-së, 18 batalione mitraljere AKA, që llogarishnin rreth 6 gryka zjarri për çdo kilometër të frontit.

Qendra e Vëzhgimit Ajror u krijua në gusht të vitit 2010,

si rezultat i implementimit të strukturës së re të Forcës Ajrore. Vend dislokimi i saj është në Rinas.

Qendra e Vëzhgimit Ajror është pasues i Batalionit të Mbrojtjes Ajrore. Siç dihet, në aktin ligjor të datës 1 korrik 1931 “Mbi organizmin e Ushtrisë Kombëtare” u sanksionua vendosja e tre baterive të para kundërajrore në vendin tonë në portet e Shëngjinit, Durrësit e Sarandës, datë e cila është edhe dita e krijimit zyrtar të kësaj arme.

Më 14 nëntor 1947, krijohet regjimenti i parë i Artilerisë Kundërajrore (AKA) në Tiranë, pasi ishte bërë më parë përqendrimi i kësaj njësie në ish-Shkollën e Instruksionit të Artilerisë në Kavajë, ku u grumbulluan topat kundërajrorë 29mm, 37mm dhe 40mm, tre bateri kalibër 76mm dhe një bateri e kalibrit 85mm.

Më 24 maj 1948 regjimenti mori emrin “Ali Demi”. Në gusht të po atij viti efektivat e regjimentit rrëzuan një avion tip “Spitfire”.

Në vitet 1954-1955 regjimenti u pajis me bateri KA-85mm e mjete radioteknike më të sofistikuara, ndërsa në vitet 1957-1958 u pajis me bateri 57mm dhe 100mm.

Në vitet 1959-1969, në armatim futen edhe raketat e drejtuara, topat AKA-37mm, topat 57mm dhe 100mm me drejtim automatik, mitralozat 14,5mm me katër tytë, ndërkohë që MKA u pajis edhe me radarë të zbulimit të largët, të mesëm, të afërt. Nga kjo njësi, pas plotësimit vit pas viti me teknikë luftarake kanë dalë një numër i madh kuadrosh drejtues, por edhe reparte të reja, që janë shtrirë më pas në të gjithë vendin.

Në vitet ‘70 kishte 22 regjimente të AKA, 18 batalione mitraljerë AKA, që llogarishnin rreth 6 gryka zjarri për çdo kilometër të frontit.

Regjimenti i Raketave të Drejtuara Kundërajrore që konsiderohej si krenari e kësaj arme është krijuar, më 6 dhjetor të vitit 1968, pasi kishte bërë një demonstrim të kësaj teknike në paradën ushtarake të vitit 1964.

Figura të shquara ushtarake kanë komanduar Regjimentin e Artilerisë si: Muharrem Shabani, Simo Dharmo, Atif Ruci, Raqi Iftica, Siri Strazimiri, Savo Kavaja, Kiço Janku, Naun Gjiniqasi, Maqo Zoto, Bejto Isufi, Pasho Zhupa, Qendro Mustafaraj, Alush Bisha, Namik Shehu, Ferhat Turhani, Pëllumb Gjondedaj, Metan Ismaili, Vangjel Mati, Xhevdet Ramçaj, Hiqmet Zyberi, Rustem Lami, Arqile Kokëdhima, Mehmet Mehmetaj, Tomorr Mukaj.

Të duash një ushtarak do të thotë të duash një hero të përditshëm!

INTERVISTOI:
SHEFE E SEKTORIT TË BOTIMEVE,
ANJEZA MUSOLLARI

Shpeshherë, parë nga larg nën uniformën e gjelbër dhe staturën ‘hijerëndë’ që iu jep madhështia e saj, na krijojnë përshtypjen e njerëzve të hekurt. Por ushtarakët janë njerëz si gjithë të tjerët, kanë ndjenja, dashuri dhe lidhje të forta emocionale. Prandaj, pavarësisht sfidave, shumë prej tyre gjejnë mënyra për të shprehur dashurinë dhe për të festuar ditët e veçanta në mënyrën e tyre. Ushtarakët shpesh janë të angazhuar në misione, në zona lufte ose në detyra të largëta, që i pengon të jenë pranë të dashurve të tyre në ditë romantike.

Në kulturën ushtarake, emocionet personale shpesh vendosen në plan të dytë për shkak të përkushtimit ndaj detyrës dhe disiplinës.

Ushtarakët shpesh perceptohen si njerëz të përmbytur dhe të fokusuar në misionin e tyre, prandaj ideja e tyre duke festuar një ditë romantike mund t’i befasojë disa.

Për të na treguar më shumë për dashurinë, këtë ndjenjë sublime, sakrificat në rrugëtimin e tyre të përbashkët për gazetën “Ushtria”, kapiten Marjana Kotarja dhe nënkolonel Alban Kurti, sjellin një pjesë të jetës bashkëshortore.

Faleminderit që pranuat të flisni me ne sot! Si një ushtarak, si e përjetoni Ditën e të Dashuruarve, sidomos kur jeni larg familjes?

Nënkolonel Albani: Përsëritet dhe faleminderit për mundësinë që na jepni, që nëpërmjet shtypit ushtarak, të shprehim dhe ndjenjat tona, për ata që janë suportuesit tanë në këtë rrugëtim të vështirë, nën uniformën ushtarake. Të qenit ushtarak është një profesion që kërkon shumë përkushtim dhe shpesh na ndan nga të dashurit tanë, veçanërisht në raste të veçanta si ky. Megjithatë, kjo ditë mbetet e rëndësishme, pasi më kujton sa e vlefshme është dashuria dhe sa shumë rëndësi ka për të mbajtur lidhjet e forta, edhe në distancë.

Si ia dilni të mbani gjallë romancën, kur jeni larg për shkak të detyrës?

Nënkolonel Albani: Teknologjia na ndihmon shumë në këtë aspekt. Komunikojmë përmes mesazheve, video-thirrjeve apo edhe letrave kur është e mundur. Gjithashtu, përpiqemi që, sa herë që jemi bashkë, ta bëjmë kohën sa më cilësore. Më ka ndodhur që të dërgoj dhurata surprizë nga larg, për t’i treguar partneres sime se, edhe pse fizikisht nuk jam aty, ajo është gjithmonë në mendjen dhe zemrën time.

A mendoni se të qenit ushtarak ndikon në mënyrën si e shprehni dashurinë?

Nënkolonel Albani: Patjetër. Të qenit në një profesion si ky më ka mësuar të vlerësoj më shumë momentet me të dashurit e mi dhe të jem më i ndërgjegjshëm për kohën që kalojmë së bashku. Kur ke pak mundësi për të qenë pranë personave të zemrës, çdo moment bëhet më i çmuar dhe dashurinë e shpreh ndoshta më thellë, jo vetëm me fjalë, por edhe me veprime të vogla që kanë shumë domethënie.

A keni ndonjë mesazh për ata që kanë partnerë ushtarakë dhe e ndiejnë mungesën e tyre në Ditën e të Dashuruarve?

Nënkolonel Albani: E kuptoj shumë mirë se sa e vështirë është të ndash jetën me dikë që është shpesh larg për shkak të detyrës. Por do t’u thosha që dashuria nuk matet me kilometrat. Mbështetja, mirëkuptimi dhe besimi janë baza për ta bërë lidhjen e fortë. Dhe më besoni, edhe ne ushtarakët e ndiejmë po aq mallin dhe dashurinë për ata që kemi larg.

Si jeni njohur ju me partneren tuaj?

Nënkolonel Albani: Ah, është një histori e veçantë për ne! Jemi njohur krejt rastësisht. Unë isha në një periudhë trajnimi dhe kisha një fundjavë të lirë. Një mik më ftoi në një kafene dhe

Nënkolonel Alban Kurti

Kapiten Marjana Kotarja

● Të qenit ushtarak është një profesion që kërkon shumë përkushtim dhe shpesh na ndan nga të dashurit tanë, veçanërisht në raste të veçanta si ky. Megjithatë, kjo ditë mbetet e rëndësishme, pasi më kujton sa e vlefshme është dashuria dhe sa shumë rëndësi ka për të mbajtur lidhjet e forta, edhe në distancë.

aty ishte edhe ajo, (bashkudhëtarja e jetës sime) me disa shoqe. Fillimisht bëmë një bisedë të thjeshtë, por kishte diçka tek ajo që më tërhoqi menjëherë, thjeshtësia dhe buzëqeshja e saj.

Kush e bëri hapin e parë?

Nënkolonel Albani: Duhet ta pranoj që isha unë! Më pëlqeu energjia e saj dhe guxova t’i kërkoj numrin. Ajo qeshi dhe më tha: “Ushtarakët qenkan të vendosur, apo jo?” (qesh). Kështu filluam të flasim më shpesh dhe kuptuam se kishim shumë gjëra të përbashkëta.

Çfarë ndodhi më pas?

● E kuptoj shumë mirë se sa e vështirë është të ndash jetën me dikë që është shpesh larg për shkak të detyrës. Por do t’u thosha që dashuria nuk matet me kilometrat. Mbështetja, mirëkuptimi dhe besimi janë baza për ta bërë lidhjen e fortë.

Nënkolonel Albani: Fillimisht nuk ishte e lehtë, sepse shërbimi më kërkonte të largohesha shpesh. Por ajo më kuptoi dhe më mbështeti në çdo hap. Kjo më bëri ta dua edhe më shumë. Çdo herë që kthehesha, ishte si një fillim i ri për ne. Tani, sa herë që jemi bashkë, e vlerësojmë çdo moment.

Faleminderit që ndatë këtë histori me ne! Urojmë që dashuria juaj të mbetet gjithmonë e fortë!

Nënkolonel Albani: Faleminderit juve! Dashuria është forca më e madhe, qoftë në distancë apo afër!

Jeta në një familje ushtarake me siguri ka sfidat dhe bukuritë e saj. Si është të bashkëjetosh me dikë që është pjesë e ushtrisë?

Kapiten Marjana: Është një përvojë unike, me shumë emocione dhe sfida. Nga njëra anë, ndiej krenari të madhe për partnerin tim dhe sakrificat që bën për vendin. Nga ana tjetër, ka momente të vështira, sidomos kur ai duhet të largohet për periudha të gjata. Nuk është e lehtë të menaxhosh mungesën, por me kohën mësohesh dhe gjen mënyra për ta bërë lidhjen të funksionojë.

Si ndikon disiplina ushtarake në jetën e përditshme familjare?

Kapiten Marjana: (Qesh) Oh, ndikon shumë! Ata janë shumë të organizuar, çdo gjë ka vendin e vet dhe respektojnë një rutinë strikte. Ndonjëherë më duket sikur edhe në shtëpi funksionojmë sipas një "regjimi" të vogël ushtarak! Por kjo ka edhe anën pozitive, shumë përgjegjësi dhe përkushtim ndaj familjes. Për shembull, ai është gjithmonë i përpiktë, i përkushtuar dhe e merr seriozisht çdo detyrë, qoftë në ushtri apo në familje.

Po për fëmijët, si është të rriten në një familje ushtarake?

Kapiten Marjana: Fëmijët rriten duke parë një model disipline dhe përkushtimi. Nga njëra anë, ndonjëherë ndiejnë mungesën e babait ose nënës në raste të veçanta, por nga ana tjetër, mësojnë të jenë të pavarur, të fortë dhe të respektojnë vlerat e sakrificës dhe shërbimit. Ata e kuptojnë që prindi i tyre ka një mision dhe kjo i bën krenarë.

Si e kaloni kohën kur jeni të gjithë bashkë?

Kapiten Marjana: Çdo moment bashkë është i shenjtë. Përpiqemi të kalojmë kohë cilësore, të bëjmë aktivitete familjare, të dalim në natyrë ose thjesht të shijojmë qetësinë e shtëpisë. Për ne, edhe momentet e vogla kanë shumë vlerë, sepse e dimë që ndonjëherë koha bashkë mund të jetë e kufizuar.

Cili është sekreti për ta mbajtur familjen të fortë, pavarësisht sfidave?

Kapiten Marjana: Besimi, komunikimi dhe durimi. Nuk është e lehtë të jetosh me dikë që mund të largohet në çdo moment për detyrë, por kur ka dashuri dhe mirëkuptim, çdo sfida mund të kalohet. Dhe mbi të gjitha, gjithmonë duhet të mbështesësh njëri-tjetrin, kjo është forca që e mban familjen të bashkuar.

Cili është mendimi i parë që ju vjen në mendje kur e shihni të veshur me uniformë?

Kapiten Marjana: Mendoj për gjithë rrugëtimin e tij, për sfidat dhe përkushtimin që kërkon kjo punë. Më kujtohet momenti i parë kur e pashë me uniformë dhe ndjeva një ndjenjë sigurie, si dhe një respekt të madh për të dhe për të gjithë ata që mbajnë atë uniformë me dinjitet.

Uniforma e ndryshon mënyrën si e shihni atë si person?

Kapiten Marjana: Në një farë mënyre, po. Kur është në rrobat e përditshme, është njeriu im i dashur, ai që qesh, bën shaka dhe ndan momentet më të bukura me mua. Kur është me uniformë, duket më serioz, më i përqendruar dhe më i fortë. Është sikur përfaqëson një ideal më të madh se vetja. Por pavarësisht uniformës, ai është i njëjti person që unë dua dhe admiroj çdo ditë.

A ka ndonjë moment të veçantë që ju ka mbetur në mendje kur e keni parë me uniformën e tij?

Kapiten Marjana: Po, një moment që nuk do ta harroj kurrë ishte dita kur u gradua. Kur e pashë me uniformën e re, të rregullt dhe plot krenari në sy, ndjeva një lumturi të madhe. Ishte një moment që më bëri të kuptoj sa shumë ka punuar dhe sakrifikuar për atë që është sot.

Sa e vështirë është të duash dikë që vesh këtë uniformë dhe që shpesh është larg për detyrë?

Kapiten Marjana: Nuk është e lehtë, por kur dashuria

● *Ndonjëherë më duket sikur edhe në shtëpi funksionojmë sipas një "regjimi" të vogël ushtarak! Por kjo ka edhe anën pozitive, shumë përgjegjësi dhe përkushtim ndaj familjes. Për shembull, ai është gjithmonë i përpiktë, i përkushtuar dhe e merr seriozisht çdo detyrë, qoftë në ushtri apo në familje.*

është e fortë, gjithçka bëhet e mundur. Ka net kur mungesa ndihet shumë, por më ngushëllon fakti që ai po bën diçka të rëndësishme. Dashuria dhe mirëkuptimi janë çelësi për ta përballuar këtë jetë.

Çfarë do t'i thoshit partnerit tuaj nëse do ta lexonte këtë tani?

Kapiten Marjana: Do t'i thosha: "Jam krenare për ty, për atë që përfaqëson dhe për forcën që ke. Edhe kur je larg, unë jam gjithmonë pranë teje. Të dua dhe do të pres gjithmonë me të njëjtën dashuri".

Faleminderit shumë për ndarjen e kësaj përvoje të veçantë! Ju urojmë shumë lumturi dhe forcë!

Kapiten Marjana: Faleminderit juve! Familjet e ushtarakëve janë si një skuadër, bashkë mund të përballojmë çdo sfida!

Të dua një ushtarak do të thotë të dua një hero të përditshëm!

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

“Nuk më vjen turp për veshjen, kaq mundësi kanë prindërit”

Një ngjarje e rëndë tronditi Gjirokastrën pak ditë më parë! Një 17-vjeçare i dha fund jetës për shkak të bullizmit të vazhdueshëm që e reja përjetonte nga shoqëria e saj në shkollë.

Në ditën që ajo kishte marrë vendimin për t’i dhënë fund jetës, vajza ishte larguar 3 herë nga shkolla dhe ishte nisur për në shtëpi, ku çdo herë brenda në banesë kishte qenë babai i saj. Ajo ka vrarë veten në dhomën e saj ndërsa pas ka lënë një letër ku shkruante se askush nuk e afron dhe se të gjithë e tallin për paraqitjen e saj.

“O Zot, përse po vuaj kështu vallë? Unë jam kjo që jam, dhe miqtë dhe shokët kërkoj të më respektojnë. Por ata tallen me mua. Unë ndihem kaq e vetmuar dhe e mbytur në vetminë time. Nuk më vjen turp për veshjen time. Kaq mundësi kanë prindërit e mi, babi im që kujdeset aq shumë për mua aq sa dhe mami. Po përse u dashkam të jem kaq e veçuar? Ku të ankohe? Kujt t’i drejtohem? Kujt t’ia hap zemrën time? Tek askush nuk kam besim. Madje as tek psikologia ndonëse jam hapur. Përse u dashka të vuaj? Vallë kjo është jeta?”, shkruante 17-vjeçarja.

{Vajza e ka shkruar këtë letër në anglisht dhe e kishte fshehur në kapakun e celularit të saj}

Realitet i dhimbshëm që zanafillën e ka tek keq prindërimi, mënyra sesi qasemi ndaj faktit

Këto fjalë janë jashtëzakonisht të dhimbshme dhe pasqyrojnë një vuajtje të thellë emocionale. Një 17-vjeçare që ndan ndjenja të tilla të vetmisë dhe përjashtimit social po përballet me një dhimbje të rëndë që nuk duhet të neglizhohet. Kjo tregon sesa i fuqishëm mund të jetë ndikimi i bullizmit dhe vështirësive ekonomike tek të rinjtë. Kur dikush ndihet i pashpresë dhe pa asnjë person të besuar, rreziku për mendime të errëta bëhet edhe më i madh.

Ne dimë si t’i veshim fëmijët por nuk dimë si t’i edukojmë ata

Fatkeqësisht, bullizmi është bërë një problem serioz në Shqipëri dhe në shumë vende të tjera, duke shkaktuar pasoja të rënda tek të rinjtë, përfshirë edhe humbjen e jetëve. Presioni shoqëror, standardet e pamundura që vendosen nga rrjetet sociale dhe mungesa e ndërgjegjësimit po krijojnë një ambient ku shumë të rinj ndihen të pa përfshirë, të turpëruar dhe të pashpresë.

Rritja e presionit social dhe material: Të rinjtë sot përballen me një botë, ku veshja, pasuria dhe statusi social janë bërë të rëndësishme për pranimin nga shoqëria.

Rrjetet sociale si armë bullizimi: Talljet dhe përqeshjet nuk ndodhin vetëm në shkollë, por vazhdojnë edhe online, duke e bërë të pamundur “shpëtimin” për viktimat.

Mungesa e ndërhyrjes nga të rriturit: Shumë prindër dhe mësues nuk e kuptojnë sa serioz është ky problem ose nuk dinë si ta trajtojnë.

Frika për të folur: Shumë fëmijë dhe të rinj nuk kërkojnë ndihmë nga frika se do të përçmohen edhe më shumë ose se askush nuk do t’i marrë seriozisht.

Bullizmi duhet të trajtohet si një problem serioz me masa konkrete, jo thjesht si “lojë mes fëmijësh”. Duhet të ketë psikologë të trajnuar që ndihmojnë fëmijët të përballojnë presionin dhe të kenë besim për të folur. Ndëshkime më të rrepta për bullistët. Ata që ushtrojnë bullizëm duhet të mbajnë përgjegjësi për veprimet e tyre. Fëmijët duhet të mësojnë se vlera e tyre nuk përcaktohet nga pasuria apo pamja e jashtme. Ata duhet të edukohen mbi këtë problem dhe të krijojnë një ambient të hapur ku fëmijët të ndihen të sigurt për të folur.

Kjo nuk është një çështje që mund të lihet në heshtje

Çdo jetë e humbur nga bullizmi është një dështim i shoqërisë sonë. Duhet të veprojmë tani, përpara se të jetë tepër vonë. Mbështetje nga njerëzit e afërt, edhe një bisedë e thjeshtë me dikë që dëgjon pa paragjykuar mund të bëjë ndryshim të madh. Mësuesit, psikologët dhe organizatat duhet të jenë më të vëmendshëm dhe të krijojnë një mjedis ku nxënësit ndihen të sigurt për të shprehur veten. Është e rëndësishme që të rinjtë të kuptojnë se vlera e tyre

Fjalët kanë fuqi magjike, përdori për të ndryshuar botën!

Mirësia është investimi më i bukur për të ardhmen e një shoqërie

nuk përcaktohet nga veshjet apo mendimi i të tjerëve. Nëse dikush ndjen që nuk mund ta përballojë këtë barrë i vetëm, ndihma nga një terapist i specializuar mund të bëjë një ndryshim të madh.

Nëse kjo histori është e dikujt, shikoje si të jetë e jotja, sepse e nesërmja mund të jetë zjarr i shuar i vatrës tënde. Është shumë e rëndësishme që të mos lihet në heshtje. Vetmia dhe dëshpërimi mund të jenë të rënda, por me ndihmën e duhur mund të kalohen.

Veshjet firmato dhe telefonat e shtrenjtë nuk janë të rëndësishme për jetën tonë në thelb, por fatkeqësisht, shoqëria moderne shpesh na bën të ndihemi të pafuqishëm përballë falsitetit luksoz, i cili shkatërroi balancat e jetës njerëzore.

Pse njerëzit i japin kaq shumë rëndësi gjërave materiale?

Sepse jemi përballë presionit shoqëror dhe kulturës së dukjes. Sepse shumë njerëz, veçanërisht të rinjtë, ndihen të detyruar të kenë veshje të shtrenjta dhe telefona të fundit për të qenë “të pranuar” nga të tjerët.

Sepse influenza e rrjeteve sociale, Instagrami, TikTok dhe mediat e tjera promovojnë një jetë “perfekte” me rroba të shtrenjta, makina luksoze dhe teknologji të fundit, duke krijuar një ndjenjë inferioriteti tek ata që nuk i kanë.

Sepse po ndodh lidhja e gabuar mes statusit dhe vlerës personale, njerëzit kanë filluar të besojnë se një markë e shtrenjtë i bën më të rëndësishëm ose më të suksesshëm në sytë e të tjerëve.

Çfarë është vërtet e rëndësishme në jetë?

Një telefon i shtrenjtë nuk mund të të bëjë të lumtur nëse nuk ndihesh mirë me veten. (Si ndiheni sot ju bashkëmoshatarët e kësaj luleje që po çelte bukur sikurse ju, por nuk ia dhatë mundësinë të shkëlqente ndjenjash, duke e sulmuar pa shkak?!)

A ndiheni të lumtur mes veshjeve të ngrohta firmato, kur trupi i shoqes tuaj të pa rritur mirë tretet nën dheun e zi?

A ia vlen të matim vlerën e njëri-tjetrit me marka dhe pasuri?

Jo, sepse pasuria nuk përcakton vlerën e një njeriu.

Jo, sepse lumturia nuk vjen nga rrobat e shtrenjta, por nga marrëdhëniet dhe mirëkuptimi me të tjerët.

Jo, sepse një shoqëri që lejon që fëmijët dhe të rinjtë të ndihen të pashpresë për shkak të mungesës së parave, është një shoqëri që ka dështuar.

Në vend që të jemi të fiksuar pas dukjes dhe materializmit, duhet të fokusohemi në mirësinë, ndihmën dhe ndërtimin e një shoqërie më të drejtë, ku askush të mos ndihet i pavlerë, sepse nuk ka veshje të shtrenjta apo telefon të fundit.

Miqtë dhe familja e vërtetë nuk të duan për atë që ke, por për atë që je. Një mendje e hapur dhe e zhvilluar vlen shumë më tepër sesa një çantë firmato.

Kur e pranohet veten ashtu siç je, nuk ke nevojë për marka për

t’u ndjerë me vlerë.

Shoqëria jonë MUND të bëhet më e dhembshur dhe më e drejtë, por vetëm nëse ne zgjedhim të ndryshojmë

Duke edukuar veten dhe të tjerët, nëse kuptojmë se vlera e një njeriu nuk matet me veshjet dhe pasurinë, atëherë mund të ndalojmë bullizmin dhe diskriminimin.

Duke qenë më empatikë, në vend që të gjykojmë dikë për mënyrën si vishet apo çfarë telefoni ka, le të pyesim si ndihet dhe çfarë po përjeton.

Duke folur kundër padrejtësive, kur shohim bullizëm apo përjashtim shoqëror, të mos heshtim. Heshtja shpesh është bashkëpunim me padrejtësinë. Duke ndihmuar ata që kanë nevojë, nuk duhet të jemi të pasur për të ndihmuar. Një fjalë e mirë, një mbështetje morale apo një gjest i vogël mund të ndryshojë jetën e dikujt.

Duke ndryshuar mënyrën si rrisim fëmijët tanë, nëse mësojmë brezat e rinj që vlera nuk qëndron në dukje, por në karakter, atëherë kemi një shoqëri më të shëndetshme.

Nuk mund ta ndryshojmë botën menjëherë, por mund të ndryshojmë mënyrën si sillemi me njëri-tjetrin. Dhe kjo është pika ku nis ndryshimi!

Në vend që të gjykojmë, të krahasohemi apo të lëndojmë njëri-tjetrin, le të zgjedhim të duam, të mbështesim dhe të kuptojmë.

Çdo njeri po lufton një betejë të tijën, edhe nëse ajo nuk duket nga jashtë.

Ajo kurrë nuk fajësoi prindërit për kushtet ekonomike, ajo nuk u ndje kurrë keq se veshja e saj nuk ishte në nivelin tuaj. Ajo nuk urreu asnjëherë, ajo nuk foli keq për ata që i shkaktuan këtë dhimbje saqë jeta ju duk më e bukur në përjetësinë e saj. Ajo ju sheh nga lart me sytë ‘pa jetë’ dhe ju fal, sepse kështu janë engjëjt.

Ne jemi humanë dhe si të tillë kemi mundësi të ndryshojmë veten dhe botën, sepse e kemi ‘detyrë’

Dhe si ndodh kjo?! Duke qenë miq të vërtetë. Duke mos e lënë askënd vetëm në momentet e vështira. Një fjalë e ngrohtë mund të ndryshojë ditën (ose jetën) e dikujt.

Fjalët kanë fuqi magjike, përdori ato për të ndërtuar dhe jo për të shkatërruar. Ndhmo pa pritur asgjë në këmbim, mirësia është investimi më i bukur për një shoqëri më të drejtë dhe më të dashur.

Rritni vetëbesimin tek njëri-tjetri, tregoji shokut apo shoqes tënde se është i/e vlefshme ashtu siç është.

Një botë më e mirë nuk vjen nga qeveritë apo nga njerëzit e famshëm, ajo fillon nga ne, nga mënyra si sillemi me njëri-tjetrin çdo ditë.

Duajeni dhe mbështeteni njëri-tjetrin! Sepse bashkë mund të bëjmë një ndryshim të vërtetë!

Ministeriali i Mbrojtjes:

Ministrat e Mbrojtjes të NATO-s,

fokusohen në shpenzimet e mbrojtjes

dhe mbështetjen për Ukrainën

Ministrat e Mbrojtjes nga vendet e NATO-s përfunduan takimin e tyre në Bruksel, duke krijuar skenën për samitin e ardhshëm të NATO-s në Hagë në qershor. Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s Mark Rutte nisi fjalën e tij duke shprehur dhe pikëllimin e tij për ngjarjen tragjike në Mynih. “Më lejoni të filloj duke shprehur tronditjen dhe pikëllimin tim për lajmet që vijnë nga Mynihu, ku shumë njerëz janë plagosur në atë që duket se ka qenë një sulm i qëllimshëm. Ne solidarizohemi me aleatin tonë Gjermaninë dhe mendimet tona janë me viktimat dhe të dashurit e tyre”.

Z. Rutte shprehu gjithashtu kënaqësinë e tij për mirëseardhjen e Sekretarit të ri të Mbrojtjes së SHBA-ve, Pete Hegseth, në takimin e tij të parë të NATO-s. “Sekretari Hegseth erdhi me një mesazh të qartë. Për angazhimin e qëndrueshëm të Amerikës për një Aleancë të fortë të NATO-s. Dhe për pritshmëritë e qarta të Amerikës që të gjithë aleatët të mbajnë pjesën e tyre të drejtë të barrës”.

Sekretari i ri i Mbrojtjes së SHBA-ve, Pete Hegseth u shpreh në fjalën e tij se “objektivat strategjikë të NATO-s janë të parandalojë konfliktin e fuqive të mëdha në Evropë, të pengojë agresionin bërthamor dhe jo-bërthamor dhe të mposhtë kërcënimet ndaj aleatëve të traktatit nëse frenimi dështon. SHBA-të janë të përkushtuara për të ndërtuar një NATO më të fortë, më vdekjeprurëse. Megjithatë, ne duhet të sigurojmë që angazhimi evropian dhe kanadez ndaj nenit tre të këtij traktati të jetë po aq i fortë”.

Ai tha gjithashtu se udhëheqësit e aleatëve evropianë duhet të marrin përgjegjësinë kryesore për mbrojtjen e kontinentit, duke pasur parasysh realitetet strategjike me të cilat përballemi. Ai shtoi se kjo fillon me rritjen e shpenzimeve të mbrojtjes. Duke cituar presidentin Trump ai tha se shpenzimet e mbrojtjes duhet të jenë më shumë se 5 për qind “dhe ky është investim real dhe urgjencë e vërtetë”.

Nga ana tjetër ministrat diskutuan gjithashtu për përparimin që forcon parandalimin dhe mbrojtjen e NATO-s dhe planet e fuqishme të mbrojtjes për të cilat kanë rënë dakord të gjithë aleatët. “Për të siguruar që ne jemi plotësisht të gatshëm për të zbatuar këto plane, ne kemi nevojë për më shumë aftësi ushtarake dhe për këtë ne kemi nevojë për shumë më shumë shpenzime të mbrojtjes”, - theksoi zoti Rutte. “Është e qartë nga diskutimet tona sot se aleatët e njohin nevojën për të investuar shumë më tepër”, - shtoi ai.

“Kur bëhet fjalë për të mbajtur të fortë parandalimin dhe mbrojtjen tonë, ne miratuar planet e fuqishme të mbrojtjes të hartuara nga Komandanti Suprem i Aleatëve, Gjenerali Cavoli, për të mbrojtur një miliard njerëzit tanë. Për t’u siguruar që jemi plotësisht të gatshëm për t’i zbatuar këto plane edhe në të ardhmen, ne kemi nevojë për më shumë aftësi ushtarake dhe për këtë kemi nevojë për shumë më shumë shpenzime për mbrojtjen. Kështu që nuk ka kohë për të humbur. Liria dhe prosperiteti ynë i vazhdueshëm varen prej saj. Shpenzimet e mbrojtjes tashmë po rriten”.

Ai vuri në dukje se që nga viti 2014, aleatët evropianë dhe Kanada janë shtuar më shumë se 700 miliardë dollarë amerikanë në buxhetet e mbrojtjes. Vetëm në vitin 2024, investimet nga aleatët jo-SHBA arritën në 485 miliardë dollarë amerikanë, duke shënuar një rritje prej 20% nga viti i kaluar, me dy të tretat e aleatëve që tani shpenzojnë të paktën 2% të PBB-së për mbrojtje. Sekretari i Përgjithshëm parashikon rritje të mëtejshme në vitin 2025, duke pranuar progresin e bërë, por duke theksuar nevojën për përpjekje të vazhdueshme.

“Është e qartë nga diskutimet tona sot se aleatët e njohin nevojën për të investuar shumë më tepër. Disa njoftuan rritje të mëdha të shpenzimeve në takimin e sotëm. Dhe unë pres që shumë ministra të kthehen në shtëpi nga takimi i sotëm me një ndjenjë edhe më të madhe urgjence”.

Ministrat e mbrojtjes diskutuan gjithashtu për rritjen e bazës industriale të mbrojtjes në të dy anët e Atlantikut, duke njohur nevojën për një mentalitet të kohës së luftës për të siguruar parandalim dhe mbrojtje të besueshme përballë sfidave në rritje të sigurisë.

“Ne diskutuam gjithashtu nevojën për të rritur prodhimin e mbrojtjes ndërsa rritim shpenzimet e mbrojtjes. Industria jonë duhet të jetë në gjendje të prodhojë atë që paratë tona shtesë na lejojnë të prokurojmë. Ne kemi parë tashmë një rritje të konsiderueshme të prodhimit të mbrojtjes në të gjithë Aleancën vitet e fundit. Ne po prodhojmë më shumë dhe më shpejt se në çdo kohë në dekada. Por ne mund dhe duhet të bëjmë më shumë. Për të siguruar besueshmërinë e parandalimit dhe mbrojtjes sonë për vitet në vijim, ne duhet të kalojmë në një mentalitet të kohës së luftës. Dhe ne kemi nevojë që industria të zhvendoset me ne”.

Në samit aleatët ranë dakord për një plan veprimi të përditësuar

për të rindërtuar një industri të fortë të mbrojtjes në të dy anët e Atlantikut. “Një industri e fuqishme e mbrojtjes do ta bëjë Aleancën më të fortë dhe do të krijojë më shumë vende pune në Evropë dhe Amerikën e Veriut”, u shpreh Sekretari i Përgjithshëm Rutte.

Në seancën e Këshillit NATO-Ukrainë me Ministrin ukrainas të Mbrojtjes Rustem Umerov, aleatët diskutuan rëndësinë e mbështetjes së vazhdueshme për Ukrainën, “e cila është thelbësore në mënyrë që kjo luftë brutale agresioni të mund të marrë një fund të drejtë dhe të qëndrueshëm. Të gjithë aleatët dhe Ukraina janë të bashkuar në dëshirën e tyre për paqe në Ukrainë. Të gjithë jemi dakord se duhet ta vendosim Ukrainën në pozicionin më të mirë të mundshëm për negociatë. Dhe ne kemi nevojë për një paqe të qëndrueshme, jo një Minsk tre. Nuk mund të lejojmë që presidenti Putin të fitojë”, - deklaroi Sekretari i Përgjithshëm Rutte.

“Aleatët morën parasysh iniciativën e Presidentit Trump për bisedimet e paqes, të cilin Sekretari Hegseth e kishte përshkruar tashmë në konsultimet tona brenda UDCG dje pasdite. Ne diskutuam rëndësinë e mbështetjes sonë të vazhdueshme për Ukrainën. E cila është thelbësore në mënyrë që kjo luftë brutale agresioni të mund të marrë një fund të drejtë dhe afatgjatë. Aleatët diskutuan edhe nevojën që aleatët evropianë dhe Kanada të bëjnë edhe më shumë.

Në vitin 2024, aleatët e NATO-s dhanë mbi 50 miliardë euro ndihmë sigurie për Ukrainën – gati 60% e kësaj vjen nga Evropa dhe Kanada. Kjo është shumë mbi 40 miliardë që kishim premtuar për vitin.

Komanda e sapokrijuar e NATO-s në Wiesbaden, Gjermani, është në krye të koordinimit të këtyre kontributeve. Kjo komandë tashmë është funksionale dhe po bën punë të rëndësishme.

Aleatët gjithashtu njoftuan paketa të reja të mbështetjes ushtarake dy ditët e ministerialit. Sekretari i Përgjithshëm u shpreh se “kjo do ta ndihmojë Ukrainën në luftën e saj sot dhe për të ndërtuar forcat e armatosura të Ukrainës në planin afatgjatë. E gjithë kjo dërgon një sinjal të qartë se Evropa dhe Kanada po marrin një pjesë më të madhe të ndarjes së barrës transatlantike”.

Ndërsa NATO premtoi 40 miliardë euro për Ukrainën në vitin 2024 në Samitin e Uashingtonit, ndihma aktuale e sigurisë siguroi tejkalimin e pritjeve, duke arritur në mbi 50 miliardë euro, me gati 60% të asaj të siguruar nga Evropa dhe Kanada.

“E gjithë kjo dërgon një sinjal të qartë se Evropa dhe Kanada po marrin një pjesë më të madhe të ndarjes së barrës transatlantike”, - përfundoi zoti Rutte.

NATO publikon politikën për mbrojtjen e integruar ajrore dhe raketore
Politika e Integruar e Mbrojtjes Ajrore dhe Raketore e NATO-s rregullon mbrojtjen e territorit, popullatave dhe forcave të Aleancës kundër çdo kërcënimi ose sulmi ajror ose raketor.

Për herë të parë, NATO ka publikuar një përmbledhje publike të kësaj politike. Politika trajton të gjitha llojet e kërcënimeve ajrore dhe raketore që burojnë nga të gjitha drejtimet, me të gjitha shpejtësitë

dhe të gjitha lartësitë nga toka në hapësirë. Ai ka natyrë mbrojtëse dhe mbulon veprimet në kohë paqeje, krize dhe konflikti, nga vëzhgimi ajror deri te mbrojtja pasive dhe aktive ajrore dhe raketore. Politika është gjithashtu thelbësore për të udhëhequr përpjekjet e aleatëve për të forcuar më tej aftësitë e tyre të mbrojtjes ajrore.

Në takimin e Ministrave të Mbrojtjes të NATO-s, aleatët nisën gjithashtu dy iniciativa të reja shumëkombëshe për të zhvilluar zgjidhje më efikase për kërcënimet ajrore të nivelit më të ulët dhe për të përmirësuar mbikëqyrjen pasive ajrore.

NATO nis dy nisma të reja shumëkombëshe të mbrojtjes ajrore, forcon projektet ekzistuese

NATO nisi dy nisma të reja shumëkombëshe me Dukshmëri të Lartë për të përmirësuar më tej mbrojtjen e hapësirës së saj ajrore dhe për të forcuar parandalimin dhe mbrojtjen e saj. Në një ceremoni nënshkrimi të mbajtur në selinë e NATO-s, 15 aleatë u angazhuan për zhvillimin e zgjidhjeve më efikase për kërcënimet ajrore të nivelit më të ulët – domethënë kërcënimet që fluturojnë nën 150 metra, që është më pak se gjysma e lartësisë së Kullës Eifel.

Përveç kësaj, të njëjtët 15 aleatë (Belgjika, Danimarka, Estonia, Finlanda, Franca, Greqia, Letonia, Lituania, Holanda, Norvegjia, Portugalia, Rumania, Spanja, Turqia dhe Mbretëria e Bashkuar), plus Çekia, nisën një iniciativë shumëkombëshe për mbikëqyrjen pasive të ajrit, siç është zbulimi i zhurmës në vëzhgim aktiv, i cili është thelbësor për zbulimin e zhurmës në vëzhgim aktiv. aftësi të tilla si radarët dhe satelitët.

Lufta në Ukrainë ka treguar se sa teknologjitë efektive dhe të rrezikshme si dronët e vegjël mund të luajnë në konflikt. Rritja e aftësisë së NATO-s për të zbuluar, identifikuar, gjurmuar dhe për t’u përgjigjur këtyre kërcënimeve të reja duke shfrytëzuar përparimet teknologjike për parandalim dhe mbrojtje të shtuar është thelbësore për Aleancën.

Nëpërmjet projekteve të kërcënimit ajror të nivelit më të ulët dhe mbikëqyrjes pasive ajrore, aleatët pjesëmarrës do të kërkojnë të zhvillojnë dhe të fitojnë aftësi të reja së bashku, por gjithashtu të rrisin ndërveprimin midis aftësive kombëtare me kosto të reduktuara dhe përfitime më të larta operacionale.

Portugalia dhe Turqia iu bashkuan Iniciativës Shumëkombëshe të Deponimit të Municioneve (MAWI), e cila kërkon të përforcojë dhe të thjeshtojë paravendosjen dhe menaxhimin e rezervave të municioneve.

Mbretëria e Bashkuar u bë anëtarja e njëzet e një e nismës së hapësirës ajrore ndërkufitare. Nisur në tetor 2023, iniciativa synon të rrisë koordinimin midis autoriteteve civile dhe ushtarake aleate për përdorimin e hapësirës ajrore për stërvitje dhe stërvitje të NATO-s dhe aktivitete të tjera ajrore në disa rajone të Evropës. Në këtë projekt marrin pjesë edhe Shqipëria, Belgjika, Bullgaria, Danimarka, Finlanda, Franca, Gjermania, Greqia, Hungaria, Islanda, Italia, Maqedonia e Veriut, Norvegjia, Polonia, Portugalia, Rumania, Sllovakia, Spanja, Suedia dhe Turqia.

RRUGËTIMI 105 VJEÇAR I TIRANËS, KRYEQENDORËS SË SHQIPTARISË

Tirana u shpall kryeqytet i përkohshëm i Shqipërisë, më 9 shkurt 1920, nga Kongresi i Lushnjës dhe pjesëtarët e Këshillit Kombëtar, të cilët hynë në qytet më 11 shkurt 1920. Përfundimisht Tirana u shpall kryeqytet i Shqipërisë në vitin 1925 nga Asambleja Kushtetuese.

Kleriku Ismail Ndroqi, Kryetari i Bashkisë së Tiranës, në vitin 1920 dha një ndihmesë të vyer në përgatitjen e Kongresit të Lushnjës dhe për vendosjen në Tiranë të qeverisë së dalë prej tij

Në historinë e popullit shqiptar, “Periudha e Pavarësisë (28 nëntor 1912 – 7 prill 1939), përmendet shpallja e Republikës Shqiptare nga Asambleja Kushtetuese dhe miratimi i statutit apo Kushtetutës republikane, në të cilat Tirana shpallet përfundimisht kryeqytet i Shqipërisë.

Tirana, ndonëse kishte një popullsi të barabartë me atë të Elbasanit, kishte kushte më të mira për organet qeveritare. Këtu kishte më tepër ndërtesa të mëdha, më tepër lokale publike, më tepër rrugë të gjera, më tepër hotele. Duke marrë parasysh këto faktorë, qeveria e Lushnjës mori vendimin, më 9 shkurt 1920, që ta vendoste kryeqytetin e Shqipërisë përkohësisht në Tiranë, duke e lënë të hapur çështjen e vendosjes përfundimtare të kryeqytetit kur të mblidhej e para asamble kushtetuese. Me miratimin e të gjithë pjesëtarëve të Kongresit të Lushnjës, anëtarët e Këshillit të Lartë, së bashku me pjesëtarët e qeverisë dhe të Këshillit Kombëtar, hynë më 11 shkurt 1920 në Tiranë, fill pasi repartet e ushtrisë italiane ishin larguar nga qyteti dhe ishin vendosur në Durrës. Banorët e Tiranës e pritën me entuziazëm hyrjen e organeve të larta shtetërore, në kryeqytetin e përkohshëm të Shqipërisë, të cilin asambleja kushtetuese e vitit 1925 e shpalli përfundimisht kryeqytet të saj.

Jeta e Tiranës si kryeqytet i Shqipërisë fillon më 11 shkurt 1920. Më 11 shkurt të vitit 1920, qeveria e dalë nga Kongresi i Lushnjës u vendos në Tiranë, duke e shpallur kështu zyrtarisht kryeqytet i vendit. Në këtë datë vlerësohet historikisht ardhja e qeverisë shqiptare në Tiranë me në krye Sulejman bej Delvinën dhe pritja iu bë asaj nga populli tiranas, të cilit iu desh ta mbronte me gjak këtë qeveri. Atë ditë në godinën e cila ndodhet në fillim të rrugës së Elbasanit, u vendos qeveria shqiptare me kryeministër Sulejman Delvinën.

Tirana për gati dy shekuj qëndroi nën degën e familjes Toptani nga Kruja. Që nga mesi i shekullit XVII Tirana nisi të zhvillohej dhe në të u ndërtua një pazar i pajisur me zejtarë të ndryshme. Po aq të lashta sa edhe vetë qyteti janë edhe dy lagjet, ajo e Mujos dhe e Pazarit që ndodhen në zonën mes qendrës aktuale dhe rrugës së Elbasanit.

Sot pas më shumë se një shekull jetë Tirana ka pësuar një ndryshim të madh në infrastrukturën e saj.

Si një fëmijë që e sheh çdo ditë të rritet, ne nuk arrijmë të kuptojmë hapat gjigande të kryeqytetit. Dje, në 105-vjetorin e saj, Tirana numëroi mbi 685 mijë banorë. Në 10 vitet e fundit është shtuar me 240 mijë banorë, ose mbi 40 për qind.

Hyrja e organeve qeveritare shqiptare në Tiranë, krerët e shtetit u vendosën në Tiranë, administrata u sistemua nga Bashkia e Tiranës. Mytesim Këlliçi, Aqif Elbasani, Abdi Toptani, Ahmet Zogu, Eshref Frashëri, Ismail Ndroq (Kryetari i Bashkisë).

Tirana, nga qendra modeste u shndërrua në kryeqytet. “U themelua për të qenë një qendër modeste shkëmbimesh për një

Godina e parë e Bashkisë së Tiranës deri në vitin 1930

popull bujk, që vuante mungesën e një tregu të afërt”, thuhet në buletinin e botuar nga Bashkia e Tiranës në vitin 1937, me rastin e 25-vjetorit të pavarësisë së Shqipërisë.

Po si do të ndryshonte pas vitit 1920, kur Tirana u shpall kryeqytet me vendim të Kongresit të Lushnjës dhe si u kthye në qendër të jetës politike-shoqërore? Në dokumentet e shkruara të kohës janë fiksuar disa nga ngjarjet më të rëndësishme që kanë të bëjnë me planin rregullues të kryeqytetit të ardhshëm dhe godinat që do t’i rezistonin kohës akoma dhe për shumë vite të tjera. Të gjitha të dhënat do të hidheshin në pjesën idilike në një album shkruar nga Osman Myderizi, të cilat vazhdojnë të ruhen ende në një nga regjistrat e seksioneve të Bashkisë së Tiranës.

Tirana sot

Kryeqyteti përfaqëson të vetmin qytet të Shqipërisë, që në 10 vitet e fundit është rritur pa pushim. Tirana shtohet me një ritëm mesatar 10-11 mijë banorë në vit. Në vitin 2022, Tirana jonë ishte Kryeqyteti European i Rinisë, duke realizuar mbi një mijë aktivitete kulturore dhe artistike atë vit, ose gati tre të tilla në ditë. Në vitin 2023, Tirana u bë Kryeqyteti European i Sporteve, ku më 25 maj 2023, mikpritësi 22 mijë tifozë italianë dhe holandezë, për finalen e Ligës së Konferencës, gara e tretë më e madhe e futbollit evropian, pas Kupës së Kampioneve dhe Ligës së Kombeve.

Gjatë vitit 2024, kryeqyteti ynë është qendra që drejton të gjitha bashkitë premtuese e në shtim të Ballkanit Perëndimor, për të promovuar projektet e tyre zhvillimore, përmes presidencës së rrjetit të bashkive të Ballkanit, të quajtur “B-40”, duke i përgatitur këto bashki dhe komunitetet e tyre për integrimin në Bashkimin Evropian.

Për vitin 2025, titulli “Kryeqyteti Mesdhetar i Kulturës dhe Dialogut” është një titull që iu dha nga Unioni për Mesdheun, një organizëm ndërqeveritar me 43 shtete anëtare, me të gjitha shtetet e Bashkimit Evropian, me shtetet e Ballkanit që lagen nga Mesdheu, duke përfshirë edhe vendet nga Lindja e Mesme dhe Afrika Veriore.

Titulli “Kryeqyteti Mesdhetar i Kulturës dhe Dialogut” gjatë këtij viti synon ta kthejë Tiranën në një urë që lidh qytetet dhe kulturat, midis vendeve të rajonit të Mesdheut.

Aktivitetet që do të ndërmerren gjatë vitit 2025 do të jenë në fokusin e bashkëpunimit midis gjithë aktorëve kombëtarë e ndërkombëtarë, të cilët merren me çështjet e kulturës dhe dialogut. Organizimi i këtyre aktiviteteve do të sjellë përveç të tjerave edhe rritjen e numrit të vizitorëve dhe turistëve në kryeqytet.

Tirana ekonomike

Në 10 vitet e fundit, Tirana është rritur edhe në vlerë të asetëve të saj, në sajë të investimeve të bashkisë së kryeqytetit, qeverisë qendrore, sidomos me Unazën e Madhe të Tiranës, si dhe përqendrimin të aktivitetit ekonomik në Tiranë.

Në kryeqytet pulson mbi 60 për qind e ekonomisë së vendit dhe qarkullojnë rreth 63 për qind e fondeve shtetërore dhe private të Shqipërisë.

Nga 104 mijë sipërmarrje aktive të regjistruara në të gjithë vendin, rreth 68 mijë veprojnë në Tiranë. Kryeqyteti rritet çdo ditë me ndërtimet e reja. Në raport me sipërfaqen e tij, kryeqyteti ka ritmin më të lartë të shtimit të sipërfaqeve të reja të banimit dhe për biznes, në nivel të kryeqyteteve të rajonit.

Në Evropë, ai renditet kryeqyteti i dytë me ritmin më të lartë të ndërtimeve, në raport me sipërfaqen.

Tirana me Unazë të Madhe

Tirana ka sot unazën e saj të madhe. Unaza e Madhe përfundoi dhe u inaugurua, më 30 dhjetor 2024. Ajo ka një gjatësi prej 28,8 kilometrash dhe është e ndarë në katër segmente: Unaza Veriore,

Tirana sot

e cila fillon te ish-Sheshi Shqiponja dhe përfundon tek Mbikalimi në Shkozë,

Unaza Perëndimore, e cila fillon tek ish-Sheshi Shqiponja dhe përfundon tek Mbikalimi tek Pallati me Shigjeta,

Unaza Jugore, që nis tek Mbikalimi tek Pallati me Shigjeta dhe përfundon tek rreth-rrotullimi i TEG-ut, si dhe Unaza Lindore, e cila nis tek rreth-rrotullimi i TEG-ut dhe përfundon tek Mbikalimi i Shkozës, duke përfshirë segmentin nga Mbikalimi i Shkozës e deri tek Materniteti i ri.

Të gjitha arteriet kryesore rrugore të vendit, ku qarkullon më shumë se 80% e tregtisë dhe e biznesit të Shqipërisë, lidhen me Unazën e Madhe të Tiranës.

Në të gjitha zonat ku Unaza e Madhe kalon, ky segment rrugor ka gjallëruar jetën e komuniteteve përreth dhe ka shtuar me një mesatare dy deri trefish në pesë vitet e fundit, vlerën e pronave dhe të investimeve të banorëve që jetojnë shumë pranë Unazës, si dhe në zonat përreth saj.

Tirana turistike

Tirana, ashtu si Shqipëria, ka zgjedhur qartësisht modelin e zhvillimit të qëndrueshëm të turizmit, bazuar në tre elementë themelorë: mjedis, aktivitete sociale dhe aktivitete ekonomike.

Tirana po njihet me shpejtësi si qyteti dhe destinacioni i ri më atraktiv në Evropë, duke tërhequr vizitorët e shumtë me ndërthurjen e tradicionales me modernen, me jetën aktive të natës, me kulinarinë, me peizazhet e bukura përreth saj.

Kryeqyteti është kthyer në një tërheqje për turistët e huaj, por edhe banorët e tij, si dhe vizitorët nga qytete të tjera mund të argëtohen në aktivitete të ndryshme në çdo ditë të javës.

Referuar shifrave zyrtare të INSTAT, kryeqyteti shqiptar e mbylli turizmin për periudhën nga janari deri në tetor 2024 me afro 9 milionë e 680 mijë vizitorë, ose 16,7% më shumë se e njëjta periudhë e vitit të kaluar.

Një shtim të tillë të vizitorëve të huaj brenda një viti, nuk e ka përjetuar asnjë kryeqytet tjetër në Evropë. Në kryeqytetin tonë gjen turizmin kulturor, atë artistik, historik dhe të natyrës, nomad digjital dhe dentar, apo shëndetësor në tërësi.

Edhe tani, në shkurtin e ftohtë, rrugët e kryeqytetit i sheh plot me vizitorë të huaj, kryesisht italianë, por ka edhe gjermanë dhe britanikë.

105-vjetori i shpalljes së Tiranës si kryeqytet, e gjen këtë qytet të madh e pulsues në ditët e tij më të mira. Bashkia ka mundur të krijojë 12 mini-qendra në zonat më të populluara, që funksionojnë si 12 mini-qytete brenda kryeqytetit.

Me ritmin e lartë me të cilin kryeqyteti ynë shtohet në banorë dhe ndërtesa, brenda 4-5 viteve të ardhshme, më shumë se gjysma e vendit do të jetojë në Tiranë, në qytetin që nuk fle, por punon dhe rritet.

Pesë ide për riformësimin e sektorit të mbrojtjes së ardhshme të Evropës

E ardhmja e sektorit të Mbrojtjes Europiane në analizën e Paola Soler: Bashkimi Evropian po përgatitet për një skenar ushtarak të rastit më të keq - një sulm rus në një nga 27 shtetet e tij anëtare. Komisioneri i BE-së për Mbrojtjen dhe Hapësirën, Andrius Kubilius do të paraqesë një “Letër të Bardhë mbi mbrojtjen evropiane” deri më 19 mars, duke përshkruar masat për të përgatitur BE-në si për kontingjentat e menjëhershme ushtarake ashtu edhe për sfidat afatgjata të sigurisë në skenën globale.

Megjithatë, me një rritje të retorikës dhe veprimit, blloku mbetet larg arritjes së asaj që Kubilius e ka përshkruar si një qasje “big bang” ndaj mbrojtjes.

“Biznesi si zakonisht në mbrojtje thjesht nuk është më i mundur”, - tha për “Euronews” Daniel Fiott, një profesor në Qendrën për Siguri, Diplomaci dhe Strategji (VUB) në Bruksel.

Fiott theksoi se letra e bardhë duhet të përcaktojë qartë se si Evropa duhet të përgjigjet nëse SHBA-ja zvogëlon në mënyrë drastike mbështetjen e saj për Ukrainën dhe sigurinë evropiane, së bashku me fondet e nevojshme në të gjitha fushat kryesore të aftësive të mbrojtjes.

Plani i prodhimit të industrisë: Çfarë i nevojitet Evropës, në çfarë sasive dhe deri kur?

Konkurrueshmëria është një sfidë kritike për industrinë evropiane të mbrojtjes, tha për “Euronews” eurodeputeti Riho Terras (Estoni/EPP), nënkryetar i komisionit të sigurisë dhe mbrojtjes të Parlamentit. “Është shumë i fragmentuar, rregullat e tregut të brendshëm nuk zbatohen për industrinë e mbrojtjes dhe sektori bankar nuk u jep hua industrive të mbrojtjes”, - argumentoi ai, duke theksuar se Komisioni duhet t’i trajtojë këto mangësi brenda mandatit të tij. Për të trajtuar këtë, drejtuesit e industrisë po bëjnë thirrje për një plan të prodhimit industrial që përkthen nevojat e aftësive të vendeve anëtare në objektiva konkrete të industrisë së mbrojtjes, duke specifikuar sasi të dhe afatet kohore.

Përfaqësuesit e industrisë u bëjnë thirrje qeverive të tregojnë se cilat aftësi kërkojnë shkallëzim, me sa dhe kur, si në kohë paqeje ashtu edhe në kohë lufte.

Në një non-paper, ata theksojnë nevojën për angazhime afatgjata të prokurimit dhe investimeve, duke mundësuar ekonomi të shkallës dhe duke tërhequr financimin e sektorit privat.

Bëhuni kreativ për të financuar (të paktën) faturën e mbrojtjes prej 500 miliardë eurosh

Raporti i konkurrencës i Mario Draghi-t, vlerëson se BE-së do t’i duhen rreth 500 miliardë euro gjatë dekadës së ardhshme për të qëndruar konkurrese në mbrojtjen globale – megjithatë buxhetet e kufizuara të mbrojtjes të shteteve anëtare mbeten burimi kryesor i financimit. Pra, nga do të vijnë paratë?

“2% e PBB-së është histori. Ne duhet të vendosim një prag të ri - minimumi 3% PBB - dhe BE-ja duhet ta deklarojë gjithashtu atë”, - tha Terras, duke iu referuar objektivit 2% të shpenzimeve të mbrojtjes të NATO-s, të cilit 23 nga 27 vendet anëtare të BE-së i përmbahen.

Komisioneri Andrius Kubilius ka propozuar ndarjen e të paktën 100 miliardë eurove për investime në mbrojtje në Kornizën e ardhshme Financiare Shumëvjeçare (KFM), që përfshin 2028-2034.

Nga 2021-2027, vetëm 15 miliardë euro (1.2% e MFF) iu dedikuan sigurisë dhe mbrojtjes.

“Evropa ka dështuar se ne mund të mobilizojmë burime kur është e nevojshme - 700 miliardë euro për rikuperimin e COVID. Kërcënimi rus është shumë më ekzistencial për Evropën se sa ka qenë ndonjëherë pandemia”, - tha Terras.

Për të kapërcyer hendekun e investimeve, Kubilius sugjeroi emetimin e “obligacioneve të mbrojtjes”, të ngjashme me instrumentet e rimëkëmbjes COVID-19 dhe rishpërndarjen e fondeve të papërdorura.

Dy opsione shtesë u shfaqën në një takim jozyrtar të liderëve të BE-së në Bruksel: rishikimi i rregullave të huadhënies të Bankës Evropiane të Investimeve (EIB) dhe thjeshtimi i rregulloreve të

Ushtarët e Ushtrisë Lituanëze marrin pjesë në një stërvitje ushtarake Lituanëze-Polake “Brave Griffin 24/II” pranë hendekut Suwalki pranë kufirit polak në fshatin Dirmiskes.

prokurimit të BE-së.

Ministri i Punëve të Jashtme të Polonisë ka thënë gjithashtu se BE-ja duhet të shqyrtojë idenë e krijimit të një “banke riarmatimi” për të mbledhur paratë që i nevojiten për të rritur aftësitë e saj të mbrojtjes.

Rritja e standardizimit dhe ndërveprimit ndërmjet forcave të armatosura të shteteve anëtare

“Ne nuk kemi nevojë për një ushtri evropiane. Ne kemi nevojë për 27 ushtri evropiane që janë të afta dhe mund të punojnë në mënyrë efektive së bashku për të penguar rivalët tanë dhe për të mbrojtur Evropën, mundësisht me aleatët, por vetëm nëse është e nevojshme”, - tha Kaja Kallas në Konferencën Vjetore të Agjencisë Evropiane të Mbrojtjes në janar.

Industria e mbrojtjes e Evropës mbetet e fragmentuar dhe e fokusuar në nivel kombëtar, duke humbur mundësitë për standardizim, prokurime të përbashkëta dhe bashkim të burimeve.

BE synon të sigurojë që të paktën 35% e prokurimeve të mbrojtjes të kryhen bashkërisht deri në vitin 2030, nga vetëm 18% në 2022.

“Ne kemi nevojë për më shumë standardizim dhe prokurime të përbashkëta. Sfida kryesore është tejkalimi i mentaliteteve kombëtare të industrisë dhe bërja e një përpjekjeje kolektive për të adresuar boshllëqet e aftësive”, - tha për “Euronews” eurodeputetja Marie-Agnes Strack-Zimmermann (Gjermani/Rinovo Evropën), kryetare e komitetit të sigurisë dhe mbrojtjes të Parlamentit.

Nxitja e kërkimit dhe zhvillimit

Investimet në sektorin e hapësirës po zgjerohen shumë më shpejt në SHBA sesa në Evropë, tha kreu i Agjencisë Evropiane të Hapësirës (ESA) për “Euronews”.

“Evropa duhet të arrijë investimet e forta publike për të ruajtur konkurrencën globale dhe për të mbrojtur udhëheqjen tonë në fushat kryesore”, - argumentoi ai.

Në vitin 2023, vendet anëtare të BE-së ndanë rreth 11 miliardë euro për kërkimin dhe zhvillimin e mbrojtjes, me afro 4 miliardë euro të destinuara për investime në teknologjinë e mbrojtjes.

U krijua gjithashtu Fondi Evropian i Mbrojtjes (EDF), me një buxhet prej 8 miliardë eurosh për 2021-2027, duke përfshirë 2.7 miliardë euro për kërkimin bashkëpunues të mbrojtjes.

“Hapi tjetër në mbështetjen e kërkimit dhe inovacionit është thyerja e barrierave të një tregu të vetëm dhe inkurajimi i burimeve të reja financimi për Kërkim dhe Zhvillim”, vuri në dukje Fiott, duke nënvizuar pengesat e kushtueshme rregullatore dhe administrative për inovacionin e mbrojtjes ndërkufitare.

“Bankat dhe fondet mbeten në mëdyshje për të investuar në mbrojtje, megjithatë Kërkimi dhe Zhvillimi në teknologjitë me përdorim të dyfishtë ofron përfitime të gjera shoqërore”, - shtoi ai.

Krijoni lidhje më të ngushta me sektorin e hapësirës

Industria e hapësirës dhe e mbrojtjes përballen me sfida të ngjashme, kështu që zgjidhjet duhet të zhvillohen së bashku, tha Kubilius në Konferencën e 17-të të Hapësirës në Bruksel.

“Ne duhet të përdorim hapësirën për të mbrojtur vendet, shoqëritë dhe njerëzit tanë - me inteligjencë, gjeolokacion dhe komunikim për forcat tona të armatosura”, - i tha audiencës Komisioneri i Hapësirës dhe Mbrojtjes.

“Unë dua të krijoj një dialog me Shtetet Anëtare dhe komandat hapësinore për të eksploruar opsionet për një sistem evropian të ndërgjegjësimit të hapësirës hapësinore për të monitoruar kërcënimet, duke përfshirë kërcënimet ushtarake”, - tha komisioneri lituanëz.

Përvoja e fushëbetejës në Ukrainë ka treguar se inteligjenca nga hapësira është thelbësore për mbrojtjen moderne ushtarake. Rrjedhimisht, BE-ja po forcon strukturat dhe aftësitë e saj të inteligjencës.

Kubilius theksoi gjithashtu zbatimin e Strategjisë Hapësinore të BE-së për Sigurinë dhe Mbrojtjen, Strategjinë Industriale Hapësinore të BE-së, Mburojën Hapësinore Evropiane dhe IRIS2, ndërsa nënvizoi nevojën për një vizion afatgjatë për aftësitë evropiane të nisjes.

“Evropa ka ndërtuar një prani unike në hapësirë që i shërben të gjithë njerëzimit. Ne duhet ta mbrojmë atë nga çdo agresor”, - tha ai.

Prof. Asoc. Dr. BERNARD ZOTA

U formua si antifashist në shkollën e luftës

Ka lindur në fshatin Suhë të Gjirokastrës në vitin 1918, në një familje patriotike. Pas mbarimit të shkollës fillore, Pano punoi në bujqësi në ndihmë të familjes. Më tej familja i siguroi një punë në qytetin e Gjirokastrës. Këtu ai u njoh me Muzafer Asqerinë dhe të rinj të tjerë, që ndikuan në formimin e tij si antifashist dhe me ide komuniste.

Pano Xhixhon, në vitin 1940, e thirrën për të kryer shërbimin ushtarak. Në luftën italo-greke Pano u gjend i rreshtuar në formacionet shqiptare që mobilizoi ushtria fashiste. Ai e konsideroi luftën e popullit grek të drejtë dhe së bashku me shumë shqiptarë të tjerë dezertoi, por u kap dhe u internua nga grekët në ishullin e Kretës. Midis ushtarëve të internuar ai punoi për të mbajtur tek ata të pashuar ndjenjat patriotike. Aktiviteti i tij ra në sy të agjentëve të ASFALI-së greke, e cila ishte tepër e interesuar që midis robërve shqiptarë të mos kishte unitet, sidomos asaj i interesonte vënia e të krishterëve kundër myslimanëve. Sipas dëshmitarëve që jetuan ngjarjen, një ditë midis Panos dhe kapitenit Athanasios u zhvillua një dialog i shkurtër, por mjaft kuptimplotë.

“Qirie Pandelis, ju jeni i krishterë, - i tha kapiteni atij, - dhe si i tillë s’është e mundur të mos e dini se Ellada është atdheu i bijve të Krishtit mbi tokë, prandaj...”. Mirëpo Pano nuk e la të vazhdonte: “Ne jemi shqiptarë, dhe ju do të bënit mirë të bisedonit me ne, me tjetër gjuhë”.

Pas luftës italo-greke Pano mësoi zanatin e rrobaqepësit dhe punoi si çirak në Gjirokastër. Pano u lidh me antifashistët dhe u vu tërësisht në shërbim të Lëvizjes Nacionalçlirimtare. Në fillim të vitit 1942, ishte komandant i njësitit gueril të fshatit, mori pjesë në mjaft aksione si, në Kakavijë, Libohovë etj. Pastaj kaloi në çetën e “Rinisë” dhe më vonë komisar i çetës “Prokop Meksi”.

Xhixhot bënë një skuadër plot me partizanë

Ishte qershori i vitit 1943. Në Suhë u takuam në fshat ishte xha Koço, babai i Panos. Na mori në shtëpi. Aty takuam dhe nënë Katerinën, të shoqen e xha Koços. “Mirë se erdhët, o bij, uluni e rrini, - na tha ajo grua e mirë. - Tani vjen dhe djali, - tha për Panon, pas pak, si për të vazhduar se dhe besoi që ishim shokët e tij. - Ka shkuar tek Guri i Zekos”, - tha dhe vazhdoi bisedën...

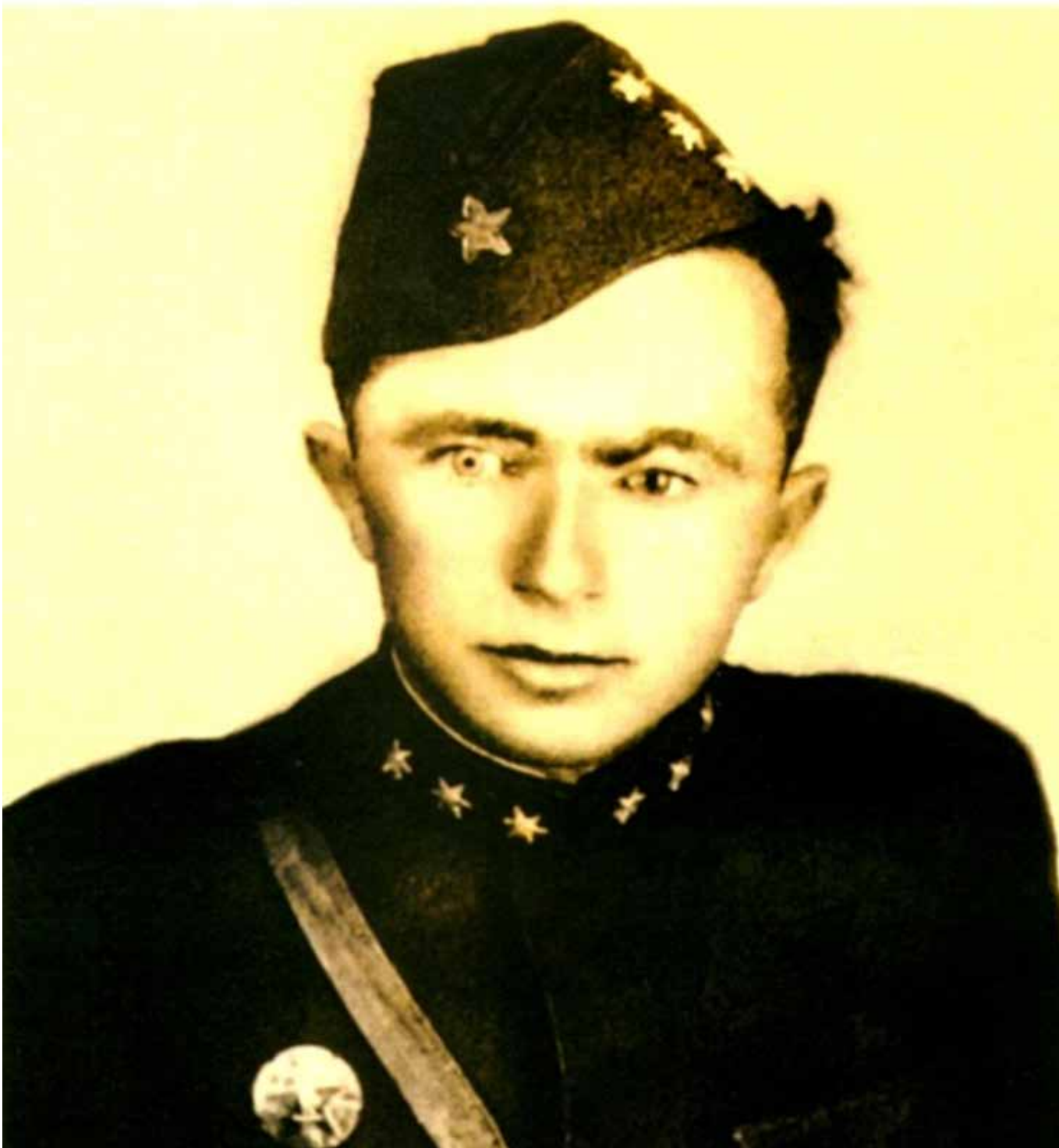
“Nuk jemi interesuar të dinim se ç’ruajnë tek Guri i Zekos, - dhe nëna vazhdoi, - bëjnë roje ditë e natë. Ata të flamusur italianë nuk po i lënë rehat djemtë tanë. Thonë se dhe ballistët me ta janë”. “Jo thonë, po janë”, - foli xha Koçua prerë. Nënë Katerina shkoi te vedra me dhallë dhe mbushi nga një tas me dhallë, na dha dhe një copë bukë, duke na thënë: “Hani se është bukë e re. Pak misër kemi bërë, sepse nuk i bëmë sa duhet hyzmet, se italianët na hidhnin plumba. Kështu që mund rrezikojë kokën në arë. Ata gjuanin që nga Kordhoca kur ne ishim duke punuar në arë”. “Boll e kemi”, - foli me të qeshur xha Koçua. “Sa veta bëheni, o xha Koço?”, - pyeti Ganiu. “Tetëmbëdhjetë frymë”, - u përgjigj xha Koçua.

“Tre djem e dy nipa i kam partizanë, një djalë e kam, në është gjallë, të internuar në Itali, se çarmatosi nja dy karabinierë. Po më mirë që të jem realist, bëjmë një skuadër plot, partizanë. Po dhe ne me pushkë nën kokë flemë, e ju jemi bërë krahë partizanëve disa herë, nëpër aksione. Kam qenë nja dy herë me Micën”. Sa mbaroi fjalën xha Koçua, në derë hyri Panua. Ishte ashtu si më kishin thënë, shtat mesatar e të bukur, fytyrën e kishte të rrumbullakët, nën ballë i qeshnin dy sy të kaltër, flokë gështenj të prerë shkurt.

Ganiu u takua me Panon, ja shtruan bisedës, kishin kujtime të përbashkëta nga Gjirokastra. Nënë Katerina e shikonte Panon ndër sy. Më foli: “Që të vogël e vrau puna. Këtu i madh e i vogël kemi punuar tokën e të pasurve. Kur u rrit ca Pano, shkoi në qytet mos fitonte diçka më shumë”. Ndërkaq u dëgjuan të shtëna armësh në periferi të Libohovës. Çeta territoriale e fshatit zuri pozicionet. Komandant ishte Pano. Tamam si në front vepronin. Pano zuri vendin e tij të Guri i Zekos, që andej komunikonte çetën territoriale.

Më 25 prill 1944, me formimin e BrVIII, caktohet komisar batalioni. Kudo u shqua për trimëri, guxim e zgjuarsi në veprime. Fitoi një respekt e besim aq të madh midis partizanëve, sa ata e konsideronin fitoren të sigurt kur kishin komisarin midis tyre. Dhe batalioni i tij gjatë gjithë kohës njohu vetëm fitore. Partizanët i mbajnë mend mirë ditët e nxehta të qershorit të vitit 1944, veprimet

LULE, PANO XHIXHO, KOMISARI TRIM...

luftarake të BrVIII në rrethim dhe daljen nga rrethimi. Batalioni me në krye komisar Pano, në luftën e Grykës së Këlcyrës goditi në fshehtësi dhe në befasi një repart gjerman. Pano Xhixho ishte trim i prerë e gjuhëbilbil. Dhe kështu qëndroi gjithnjë, në çdo luftim e në çdo shteg ku kaloi batalioni. Mbas çdo luftimi atë e gjeje në mes të partizanëve, duke u folur atyre jo vetëm për luftën, po edhe për hallet e tyre, edhe për gratë dhe fëmijët, që i kishin larg e një ditë do të ktheheshin dhe do t’i përqaфонin të gëzuar.

E kaluara e pengon për detyrën e komisarit

Pas çlirimit të Tiranës, BrVIII u përqendrua në fushën e avionit, ku filloi përgatitjen intensive për parakalimin e parë historik para Qeverisë Demokratike shqiptare e popullit entuziast të kryeqytetit. Më 28 nëntor 1944, së bashku me komandantin e flamurtarin e brigadës të hipur në kuaj, parakaluam në krye të brigadës në këtë ditë të shënuar feste kombëtare.

Pas parakalimit Qazim Kondi, komisar i BrVIII, u thirr në hotel “Dajti”, ku kishte selinë në këtë kohë Qeveria Provizore. Ai në kujtimet e tij thekson se e pritën në të njëjtën zyrë Enver Hoxha e Koçi Xoxe dhe, pasi e përgëzuan për kontributin e dhënë për drejtimin e brigadës dhe si anëtar i Shtabit Operativ të çlirimit të Tiranës, Koçi e njoftoi se do krijohet Korparmata II e Ushtrisë, me qendër në Berat, në të cilën e kishin emëruar shef të shtabit të kësaj njësie. Gjithashtu, në këtë njësi ishte emëruar dhe Hito Çako, shef i prapavijës, Teki Koloneci, zëvendës shef i shtabit, Niko Ceta, shef i kundërzbulimit, Ibrahim Dervishi shef i shëndetësisë dhe Petro Papi shef i personelit. Kurse komandanti e komisar i nuk ishin emëruar akoma. Në vazhdim Koçi e pyeti se kush mund ta

zëvendësonte në detyrën e komisarit të brigadës. Ai tregon se i propozon pa hezitim Pano Xhixho, komisar batalioni në BrVIII, të cilin e njihte në luftë, si trim, të aftë, të edukuar e të suksesshëm në të gjitha luftimet e batalionit të tij. “Kur theksova, - vazhdon kujtimet, - emrin e Panos, Koçi u vërejt dhe tha, se ai i mirë është, po ka diçka nga e kaluara që e pengon, ka qenë angjomarksist...”, - iu përgjigj Koçi, - se propozimin e bëj duke e njohur Panon në luftë, i cili asnjëherë nuk iu shmang rrezikut dhe kreu më së miri detyrën e tij. “Më ka folur dhe mua, - theksova, - për të kaluarën e tij, probleme nga të cilat kemi të gjithë, por që fusha e luftës, kam mendimin se i ka fshirë nga e kaluara jonë”. Ngela i zhgënjyer nga konsiderata e kushtëzimi me të kaluarën e largët për emërimin e Panos në detyrën e komisarit. Kontributi i dhënë nga secili prej kuadrove në Luftën Nacionalçlirimtare ishte garancia e vetme për të vlerësuar gjithsecilin nga luftëtarët e njëjësive partizane.

Në betejën për çlirimin e qytetit të Vishegradit, kur divizionet shqiptare shkuan në ndihmë të popujve të Jugosllavisë, 14 shkurt 1945, komisarin e batalionit e shohim në radhët e para të atyre që sulmonin drejt qytetit. Por aty, në krah të shokëve partizanë, përmes zjarrit dhe plumbave të armikut, Pano u plagos rëndë në kokë nga plasja e një mine dhe më pas nga kjo plagë vdiq. Është shpallur Dëshmor i Atdheut me vendimin nr. 95, datë 30. 05. 1987 të Komitetit Ekzekutiv të KP të Rrethit të Gjirokastrës.

Populli, ashtu si për gjithë bijtë e vet, veprën dhe kujtimin e Panos e përjetësoi në këngë: Bir i këtij fshati, lerë në suferinë,/ S’durova armikun, s’deshe skllavërinë,/ Mblodhe gjithë shokët dhe bëre betimin,/ Lule, Pano Xhixho, komisar trim...

‘Përtej oqeanit me zemër në atdhe’, SKËNDERBEGAS MBETEMI NE

KAPITEN (P) VERI TALUSHLLARI

SKËNDERBEGASIT, dritë për atdheun

Nuk është figurë letrare, është saktësisht kështu: tek ajo llamba në dhomë a në rrugë, tek ai çelësi që vë në punë lavatriçen tuaj apo makineritë e fabrikës ku ju punoni, është edhe puna e djersa e skënderbegasve.

Fierza në jetën tonë, maturës 1975, si kohë zë pak vend, shtator ’75-qershor ’76. Por si burim kujtimesh, mbresash dhe ndikimi në formimin tonë, dhe si burim krenarie për kontributin në ndërtimin e veprave më të mëdha hidroenergjitike të vendit tonë, zë shumë.

Është një histori më vete se si matura jonë u bë e para që stazhin pas mbarimit të Shkollës së Mesme Ushtarake ‘SKËNDERBEJ’ shkoi ta bënte në Fierzë. Pas një shkrimi të Xhevair Spahiut tek “Zëri i Popullit”, udhëheqja e asaj kohe inicioi një lëvizje kundër burokratizmit. Ne, siç ishin rregullat e kohës, do të diskutonim në organizatën e Rinisë. Kishim një përvojë jo të mirë nga shokët e maturës para nesh (autorët e “Skënderbegasit në Vite”, Kujtim Boriçi e Maksim Fejzullai ishin pjesë e atij brezi), që stazhin e bënë në fortifikim, por u trajtuan jo mirë, që nga kushtet e punës e të jetesës, paga etj.

Kishim biseduar të mos kishim edhe ne të njëjtin fat. Dhe për fat të mirë, në mbledhjen tonë erdhi një vajzë, e dërguar e Komitetit Qendror i Rinisë. Pasi foli sekretari i organizatës sonë të rinisë, u ngrita unë dhe në fund të diskutimit i ftova shokët që të marrim nismën që stazhin ta bëjmë në një nga veprat e mëdha që ndërtoheshin në atë kohë në Shqipëri, dhe propozova Kombinatin Metalurgjik të Elbasanit. Siç kishim biseduar që më parë, u ngritën njëri pas tjetrit Petriti, Agimi, Aqifi, Dalipi, Agroni, Halili... të gjithë më mbështetën. Ajo e dërguara u befasua dhe u entuziazmua, dhe njoftoi menjëherë Komitetin Qendror të Rinisë. Më vonë mësuam që u ishte kërkuar një nismë e tillë organizatave të Rinisë

të gjimnazeve të Tiranës, pra ... edhe njëherë ne skënderbegasit u bëmë flamurtarë!

Ne dolëm me një “Fletë Rrufe” ku e shpallëm nismën tonë para Shkollës me pretekstin “Të mësojmë nga klasa punëtore!” Organizatat e tjera të klasave paralele na mbështetën, na përkrahu edhe Gazeta “Zëri i Rinisë”, që e bëri nismën tonë kombëtare!

E kështu, shtatori na gjeti në Fierzë. U sistemua në disa fjetore që ndryshe nga ato në Shkollë, Karpen, Feken apo Ndroj, ishin me ndarje, me dhoma 6 apo dhe 8 persona, në Gri, një sektor i Hidrocentralit fare pranë Bujanit, buzë Valbonës.

Kushtet ishin të mira, fjetja, ushqimi, paga, lëvizja për në Digë me autobus... Ushqimin e paguanim, por çmimet ishin

shumë të lira. Qytetin e Bajram Currit e kishim jo larg, rreth 30’ minuta në këmbë, por e bënim me qejf, mes një peizazhi të mrekullueshëm dhe mes banorëve po aq mikpritës e të sjellshëm. Ne ishim organizuar si një Batalion, me komisar Rexhep Metën dhe komandantë kompanish Petrit Bokën, Ali Beqon dhe Nevruz Liçon.

U ndamë nëpër brigadat e punës. Ishim rreth 15 vetë që u bëmë pjesë e Brigadës së Shaban Gjokës. Brigada jonë kish dhe emër të bukur: “Drita e Drinit”! Agim Cani, Xheladin Çelmeta, Selim Dervishi, Flamur Zeneli, Luan Mullaj, Gëzim Bejko, ishin disa nga shokët e Brigadës sonë. Fatos Beqirin e kishim përgjegjës të grupit tonë, Petrit Zanaj ishte përgjegjës te Brigada e Ashim Zyberit. Ishin brigada minatorësh, që u binin për pjesë punë të vështira, por edhe në garë me njëra - tjetrën. Skënderbegasit u shpërndanë edhe në brigada e fronte të tjerë të atij kantieri gjigand, në tunele, çimentim, ofiçina... Por këtu nuk do të merrem me përshkrimin e punës dhe veprimtarisë sonë në Fierzë. Do të them diçka për atë që Fierza la në shpirtin e ndërgjegjen tonë. Për mua Fierza, në kuptimin si kantier ndërtimi, pune e punëtorësh ishte, nëse mund ta them kështu, një enigmë. Lindur në një fshat të thellë malor në Opar të Korçës, rritur në një familje ushtaraku në Leskovik dhe Përmet, mes njerëzish vërtet punëtorë, por pa uzina e kantiere të mëdha, pastaj Shkolla ‘SKËNDERBEJ’, të gjitha këto a nuk ishin njëfarë perdeje që unë dhe besoj edhe për shokët e mi, ta njihnim pak jetën, botën e punëtorëve?

O, sigurisht kisha lexuar plot, po a ishte kjo e mjaftë? Jo, Fierza ishte diçka krejt tjetër nga ajo që ishte në mendjen time. Shpejt ne e ndjemë veten pjesë të Brigadës. Shaban Gjoka, ai burrë i rrallë nga Ujmishti i Lumës, na e bëri të lehtë qenien mes punëtorëve. Si? Thjesht, me pak fjalë, duke na trajtuar si ata, pa privilegje, si të barabartë.

Puna në brigadën tonë ishte e vështirë, e lodhshme. Duhej të punonim 10 orë në ditë, të lëviznim inerte, dhé, gurë, shkëmbinj, të hapnim bira në shkëmb, të shkarkonim beton dhe ta vibronim atë, të lanim shkëmbin me 4-7 atmosferë ujë-ajër e... plot të tjera. Padyshim në fillim u trembëm, por pastaj pyetëm veten dhe njëri-tjetrin: Po punëtorët si bëjnë? Ju përveshëm punës. Dhe e dini? Kemi punuar edhe 24 orë në disa raste kur hedhja e betonit nuk mund të ndërpritej. Se ne na ra në pjesë të punojmë pikërisht në BËRTHAMËN E DIGËS...

Teknologjia e re e tufës së dronëve me gjerësi bande të ulët dhe me autonomi të lartë

Një program i ri i pilotimit të tufës së dronëve nga L3Harris, i lejon një operatori të vetëm të kontrollojë shumë dronë në disa lloje automjetesh në fusha të ndryshme gjatë testeve të menaxhuara nga qeveria - dhe zyrtarët e kompanisë u thanë gazetarëve se ata presin që përfundimisht të jenë në gjendje ta shkallëzojnë atë deri në mijëra. Zhvillimi vjen ndërsa Pentagoni lufton me mënyrën se si mund të menaxhojë tufat e dronëve në një konflikt të mbushur me sulme elektromagnetike mbi komunikimet.

Për të arritur shkallën e dëshiruar, kompania përdor një qasje që minimizon shkëmbimin e të dhënave midis operatorit dhe tufës, duke vënë më shumë ngarkesë në aftësitë e inteligjencës në bordin e dronit.

Toby Magsig, nënpresident dhe menaxher i përgjithshëm i L3Harris për zgjidhjet autonome të ndërmarrjeve, tha se qasja e përdorur në “Amorphous”, ku dronët shumë autonome kuptojnë se çfarë po bëjnë së bashku dhe bashkëpunojnë me pak kontribut nga operatori, bazohet në reagimet që kompania mori nga zyra e Ushtrisë, Marinës dhe Sekretarit të Mbrojtjes.

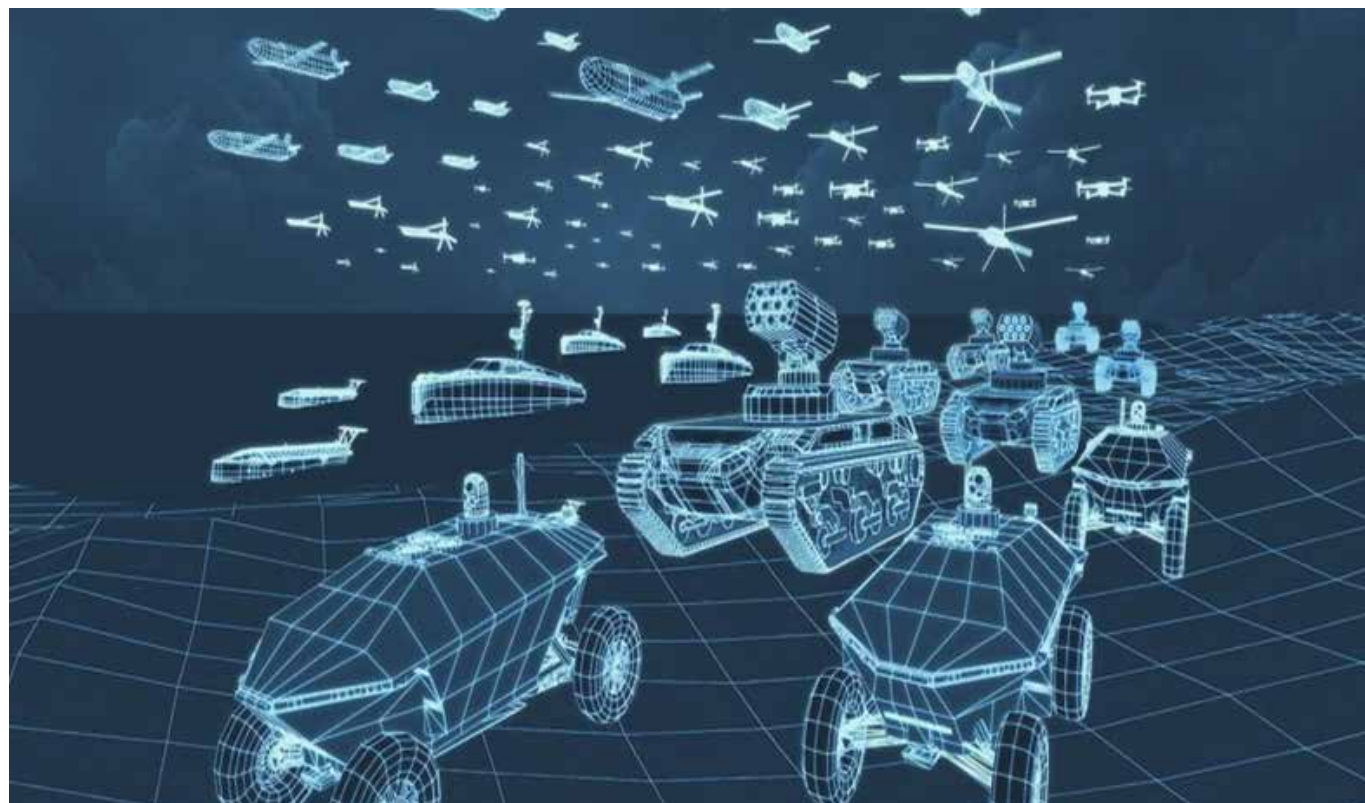
Ky reagim theksoi dy gjëra: nevojën ushtarake për një operator për të kontrolluar një numër të madh të dronëve në të njëjtën kohë pa pasur nevojë që dronët të analizojnë dhe interpretojnë shumë të dhëna. Rezultati përfundimtar është një arkitekturë softuerike ku shkëmbimi i të dhënave midis dronëve dhe operatorit zvogëlohet në përafërsisht madhësinë e një mesazhi me tekst SMS. Kjo do të thotë se tufa nuk varet nga një re e madhe e ndërmarrjeve diku larg dhe mund të veprojë më afër fushës së betejës pa fije të gjata komunikimi.

“Ne jemi duke kërkuar për mesazhe shumë të holla që nuk kërkojnë gjerësi bande intensive dhe nuk konsumojnë një sasi intensive të fuqisë përpunuese që ato asete të vogla me kosto të ulët të jenë në gjendje të konsumojnë dhe të ndërveprojnë”, - tha Magsig.

Dronët duhet të kuptojnë se si të kryejnë aspekte të ndryshme të misionit me udhëzime të kufizuara dhe biseda minimale. Në fakt, tha ai, ata “ofrojnë” për operacione ose sjellje të ndryshme bazuar në vendin ku janë, çfarë mund të bëjnë dhe çfarë dinë për pjesën tjetër të tufës. E gjithë kjo ndodh në një mënyrë që operatori mund ta shohë, por pa pasur nevojë që ai ose ajo të japë shumë udhëzime specifike.

“Për shembull, ju caktoni një zonë kërkimi dhe thoni, ‘Hej, kërko këtë zonë’. Ju vizatoni një shumëkëndësh me pikat bazë. Ata e marrin atë. Ata thonë: ‘Hej, sapo morëm urdhrin për të kërkuar. Unë jam këtu. Do të kërkoj këtë zonë.’ Tjetri merr një mesazh dhe thotë: ‘Mirë, do të kërkoj. Unë jam këtu. Unë do ta bëj këtë.’ Dhe pastaj ju përsërisni këtë proces.”

Kjo qasje zvogëlon numrin e detyrave që dronët duhet të kuptojnë se si të bëjnë, tha ai, duke i kursyer fuqinë përpunuese për detyra të tjera.

“Ju jeni në gjendje ta integroni këtë softuer në harduerin e çdo shitësi. Dhe ne e kemi bërë këtë përmirësim të integritit herë pas here. Disa kërkojnë më shumë se të tjerët, por është absolutisht një integrim”, - tha Magsig.

Edhe ai nivel shumë i ulët i gjerësisë së brezit të komunikimit i ofron ende të dhëna operatorit, ai tha: “Pra, gjëra të tilla si shëndeti i tufës që ju lejon të monitoroni cilësinë dhe të bëheni ciklin e reagimit për atë teknologji të zgjuar të tufës, gjëra të tilla si analiza parashikuese. Pra, kur i jepni detyrë një grupi, ju mund të shihni sjelljet që ata do të bëjnë, kështu që ju ndiheni rehat si përdorues për sa i përket asaj që i keni kërkuar atij grupi të bëjë, dhe më pas gjëra të tilla si aftësia në kohë reale për të zhvendosur dhe rregulluar detyrat bazuar në kërkesat e misionit në zhvillim.

L3Harris nuk është kompania e vetme që garon për të ndërtuar drone dhe për të ofruar një platformë softuerike me arkitekturë të hapur për të drejtuar qindra prej tyre. Nëntorin e kaluar, Njësia e Inovacionit të Mbrojtjes së Pentagonit njoftoi se kishte dhënë kontrata prototipi për tre kompani: “Anduril”, “L3Harris” dhe “Swarm Aero”. Kontratat janë pjesë e një programi të quajtur “Autonomous Collaborative Teaming”, ose ACT, dhe është shumë më e rëndësishme se çdo blerje specifike e dronëve, sepse prodhuesit individualë të dronëve do të duhet të sigurohen që platformat e tyre të funksionojnë me atë softuer pilotues të tufës, tha në atë kohë Aditi Kumar.

“Ne po e blejmë këtë aftësi në mënyrë të pavarur nga sistemet harduerike, dhe kështu duhet të jemi në gjendje të kemi arkitektura të hapura, arkitektura në pronësi të qeverisë, për të siguruar që softueri që ne po sjellim është një që po përmirësohet dhe më pas integrohet në të gjitha llojet e sistemeve harduerike” - tha ajo.

Qasja që përdor “Amorphous” është një ndryshim nga niveli i kontrollit të operatorit që karakterizoi funksionimin e dronëve gjatë operacioneve të SHBA-së në Lindjen e Mesme - kur analistët do të uleshin dhe do të shikonin me durim qindra orë mbulim të drejtpërdrejtë të furnizimit me dronë.

Ndërsa mund të ketë ende raste të caktuara kur një dron që operon në atë që quhet “mjedis i shkëputur, i degraduar, i ndërprerë dhe me gjerësi të ulët bande” është në gjendje të dërgojë pamjet video, kjo nuk do të jetë tipike. Gjithashtu nuk do të jetë praktike në një situatë ku një person ka për detyrë të operojë mijëra dronë në tokë, det dhe ajër.

Ajo që do të thotë për autonominë dhe kontrollin e ardhshëm njerëzor është, “Ju duhet të kaloni nga ‘një lak’ në ‘një lak’”, - tha Magsig, që do të thotë më pak kontroll njerëzor. “Kjo është mënyra e vetme që ju do të arrini në atë nivel të shkallës”.

Por aspekti më i rëndësishëm i kontrollit, aftësia për të ndaluar proceset e automatizuara që nuk ndjekin qëllimin e komandantëve, është ende aty, i projektuar në sistem si një funksion ndalimi emergjent. “Pra, nëse ndonjëherë një përdorues nuk është i kënaqur me sjelljet që ka shfaqur grupi, njeriu është gjithmonë në kontroll, thjesht shtyp atë buton”, - tha ai.

Sasia e mikroplastikës në trurin e njeriut duket se po rritet me kalimin e kohës: përqendrimet u rritën me afërsisht 50 për qind midis 2016 dhe 2024, sipas një studimi të ri.

Truri i njeriut mund të përmbajë deri në një lugë copa të vogla plastike – jo një lugë, por të njëjtën peshë (rreth shtatë gram) si një lugë plastike, sipas gjetjeve të reja të botuara në revistën “Nature Medicine”.

Studiuesit zbuluan këto nivele “pothuajse të pabesueshme” të mikroplastikës dhe nanoplastikës në trurin e kufomave njerëzore, thotë bashkautori i studimit Andrew West, një neuroshkencëtar në Universitetin “Duke”, për “Science News”. “Në fakt, nuk e besova derisa pashë të gjitha të dhënat”.

Bazuar në analizën e tyre, sasia e mikroplastikës në trurin e njeriut duket se po rritet me kalimin e kohës: përqendrimet u rritën me afërsisht 50 për qind midis 2016 dhe 2024.

Studiuesit gjetën gjithashtu nivele shumë më të larta të mikroplastikës në indet e trurit sesa në indet e mëlçisë dhe veshkave. Dhe përqendrimet mikroplastike ishin gjithashtu më të larta në trurin e pacientëve të vdekur të cilët ishin diagnostikuar me demencë në krahasim me trurin e individëve të vdekur pa çmenduri.

E rëndësishmja, studimi gjen vetëm një korrelacion midis niveleve të larta të mikroplastikës në tru dhe demencës – ai nuk vendos një lidhje shkakësore. Mund të ndodhë, për shembull, që ndryshimet që vijnë nga demenca e bëjnë më të lehtë grumbullimin e mikroplastikës në tru. Megjithatë, studiuesit thonë se gjetjet e tyre megjithatë janë shqetësuese.

“Unë ende nuk kam takuar një qenie të vetme njerëzore që thotë: Ka një tufë plastike në trurin tim dhe unë jam plotësisht i mirë me këtë”, – thotë në një deklaratë bashkautori i studimit Matthew Campen, një toksikolog në Universitetin e New Mexico-s.

Mikroplastika dhe nanoplastika janë fragmente të vogla plastike që rezultojnë nga prishja e objekteve të përditshme si ambalazhet, kontejnerët, veshjet, gomat dhe më shumë. Këto grimca të vogla janë përhapur në të gjithë planetin, nga mali Everest deri në thellësi të Hendeikut Mariana. Ata gjithashtu kanë hyrë në trupin e njeriut, duke u shfaqur në gjak, jashtëqitjen e foshnjave, mushkëri dhe placentë.

Në shtator 2024, këta ndotës në miniaturë u zbuluan gjithashtu në llambën nuhatëse të njeriut, një lloj indi truri që qëndron sipër hundës në pjesën e përparme. Në atë kohë, studiuesit nuk ishin plotësisht të sigurt nëse mikroplastika mund të migronte më thellë në tru.

Studimet e reja sugjerojnë se ata munden. Së pari, studiuesit analizuan indet e trurit, veshkave dhe mëlçisë nga pacientët që kishin vdekur në 2016 dhe 2024. Për një kontekst më të gjerë, ata studiuan gjithashtu indet e trurit nga pacientët që kishin vdekur midis viteve 1997 dhe 2013. Disa prej ekzaminimeve të trurit erdhën nga pacientë që ishin diagnostikuar me demencë.

Ata gjetën nivele shumë më të larta të mikroplastikës në indin e trurit të vitit 2024, mesatarisht, sesa në indin e trurit të vitit 2016, pavarësisht nga mosha, gjinia, raca, përkatësia etnike ose shkaku i vdekjes së pacientit. Gjetjet e tyre sugjerojnë se nivelet mikroplastike në tru janë rritur me afërsisht 50 për qind gjatë tetë viteve të fundit. Kjo rritje ka kuptim në kontekstin e prodhimit të plastikës, i cili dyfishohet çdo 10 deri në 15 vjet, raporton Shannon Osaka e “Washington Post”.

“Ne mendojmë se rritja thjesht pasqyron rritjen dhe ekspozimin mjedisor”, – i thotë Campen Olivia Ferrarit të “National Geographic”. “Njerëzit po ekspozohen ndaj niveleve gjithnjë në rritje të mikro dhe nanoplastikës”.

Nivelet mikroplastike ishin 7 deri në 30 herë më të larta në indin e trurit të ekzaminuar sesa në indin e mëlçisë dhe veshkave.

Përqendrimet mikroplastike ishin gjithashtu tre deri në pesë herë më të larta në trurin e pacientëve të diagnostikuar me demencë, krahasuar me trurin kognitivisht normal. Nuk është e qartë nëse mikroplastika mund të shkaktojë ose të kontribuojë në çmenduri, as nëse ndryshimet e shkaktuara nga çmenduria në tru mund të lejojnë hyrjen e më shumë mikroplastike.

Më gjerësisht, pasojat e mundshme shëndetësore të mikroplastikës mbeten kryesisht të panjohura. Megjithatë, disa kërkime të kohëve të fundit sugjerojnë se ato mund të jenë të dëmshme për trupin e njeriut. Një studim i publikuar në mars

Studimet e reja sugjerojnë se truri i njeriut mund të përmbajë mikroplastikë sa një lugë

2024, për shembull, zbuloi se pacientët me përqendime më të larta të mikroplastikës në arteriet e tyre ishin në një rrezik më të lartë të sulmeve në zemër, goditje në tru dhe vdekje.

Tani që mikroplastikët janë gjetur thellë në trurin e njeriut,

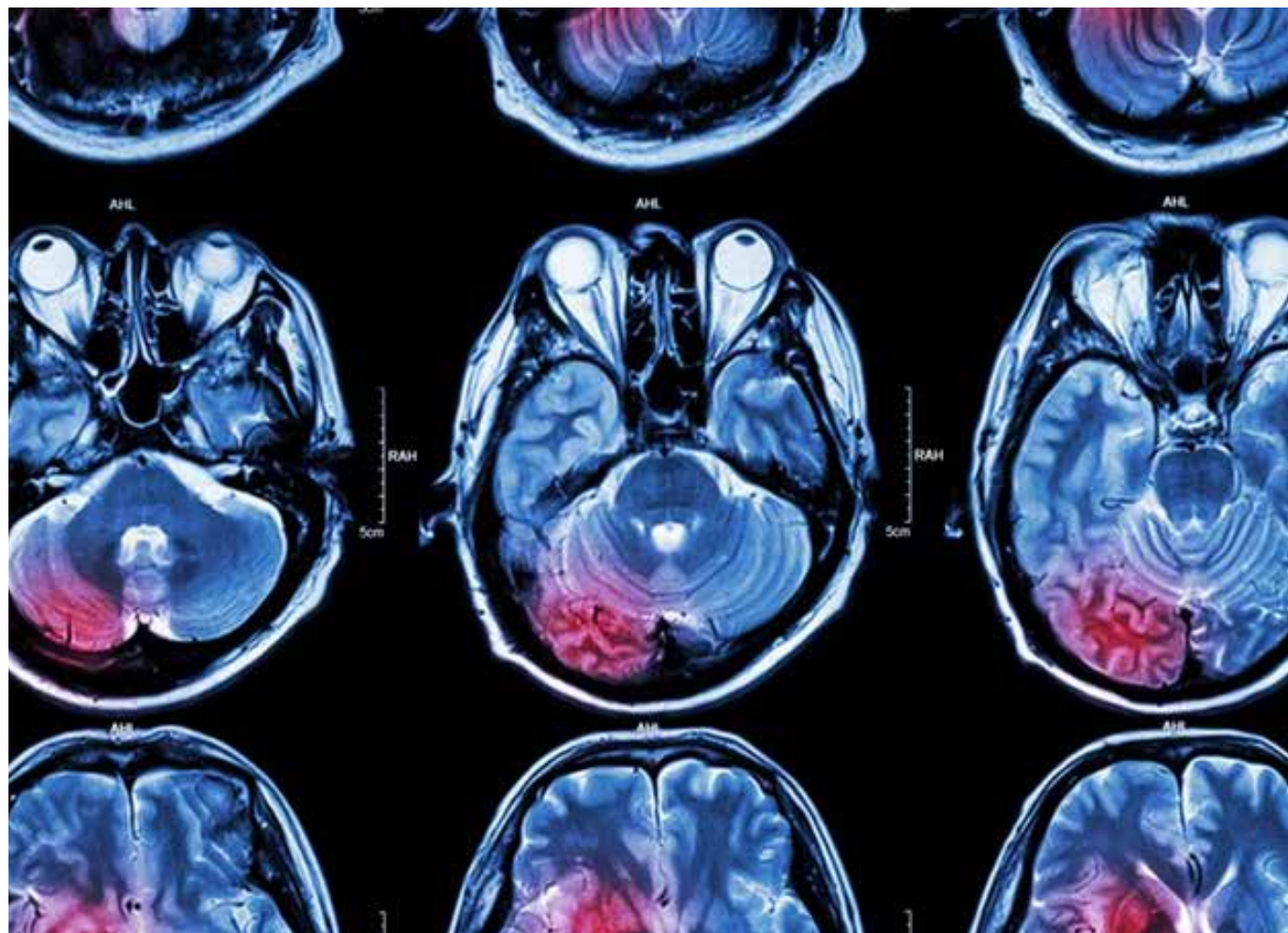
hapat e ardhshëm do të jenë të eksplorojnë se çfarë efektesh, nëse ka, ato kanë në shëndetin e njeriut.

Studimet e ardhshme mund të hetojnë gjithashtu se si mikroplastika dhe nanoplastika po hyjnë në tru në radhë të parë, një vepër që mbetet një mister. Studiuesit janë gjithashtu kureshtarë për format e pazakonta të grimcave plastike që gjetën në tru: copa të holla, të mprehta, në vend të formave të lëmuara, të ngjashme me rruaza që kishin pritur.

“Në një farë mënyre, këto nanoplastikë rrëmbejnë rrugën e tyre nëpër trup dhe arrijnë në tru, duke kaluar barrierën gjak-tru”, i thotë Campen Sandee LaMotte të CNN. “Plastikët i duan yndyrat ose lipoidet, kështu që një teori është se plastika po rrëmben rrugën e tyre me yndyrat që ne hamë, të cilat më pas u dërgohen organeve që vërtet i pëlqejnë lipoidet – truri është në krye të tyre.”

Ndërkohë, bota mund të dëshirojë të marrë në konsideratë “masa zbutëse” për të ndihmuar në minimizimin e ekspozimit të mikroplastikës, thotë Emma Kasteel, një neurotoksikologe në Universitetin e Utrecht-it në Holandë, e cila nuk ishte e përfshirë me dokumentin, për “National Geographic”.

“Ne nuk dimë aq shumë për efektet shëndetësore, por fakti është se mikroplastikat janë në tru dhe ato nuk duhet të jenë aty, dhe ndoshta kjo është mjaft shqetësuese”, – thotë ajo.

**Vish me krenari uniformën e Atdheut!
Bashkohu me Forcat e Armatosura, bëhu
pjesë e misionit që bën diferencën!**